NĂM THỨ MƯỜI. — SỐ THỨ 1608 MỖI SỐ: 0$02 NGÀY THỨ NĂM 27 JUILLET 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	Hà-nội	Hà-nội gửi đi các tỉnh	Hải-phòng, Tourane, Haïphong	Nam-kỳ, Cao-miên, Lào	ngoại quốc
Một năm.	6$00	6$00	6$30	6$30	9$00
Các làng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	»
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.75	3.25	4.50
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	1.625	2.25
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.550	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton., Hanoi

Fondateur: J. B. SCHNEIDER
Directeur: NGUYỄN-VĂN VINH
Rédacteur en chef: PHẠM DUY LỤC
Administrateur gérant: NGUYỄN-VĂN LUẬN

Adresse télégraphique:
TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
4e page
Une seule insertion. . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$15 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Hội Ái-hữu của quan-trường ta mới thành lập

Hôm 24 Juillet vừa rồi, hội Ái-hữu các quan-viên Bắc-kỳ ta đã cử một hội đồng trị-sự làm thời, đã họp xong để lo định-đoạt mọi việc. Thông sức xin chép lấy một bài Ái-hữu quan-trường; thì là quan-trường ta từ xưa đến nay, hễ có một cái đoàn-thể liên-lạc rất bền chặt, mà thể lực chắc rồi sẽ bành-trướng không bờ bến đâu là cũng; những cái tuồng chân chính quan-trường, bao giờ quan-trường đã xướng lên ở trong quan giới đến bây năm nay, đến bây giờ cái thời kỳ ngôn luận qua rồi, mà cái thời kỳ thực hành tới đó. Cứ xem mục-đích của hội công bố, thì hội lập ra chủ để mà bênh vực cái quyền lợi lẫn cho nhau, giữ gìn cái danh-dự lẫn cho nhau, thứ nhất là để giảm độc cái nghĩa-vụ lẫn cho nhau, cái mục-đích chính đáng thay mà cao thượng thay! Ôi, cái quyền-lợi của quan-trường ở nước ta cao tại biết bao nhiêu, cái danh-dự của quan-trường quí trọng biết bao nhiêu; mà cái nghĩa-vụ của quan-trường lại cũng nặng nề một là dường nào! nhân bàn quốc-dân ta đối với cái hội quan-trường, đối với cái mục đích của hội quan-trường, thật có một cái hi-vọng rất tốt về sau này, mà cái lòng trông cậy về quan-trường nhiều, thế lại càng thêm khẩn-thiết vậy.

Ở nước nào cũng vậy, cái quyền-lợi cho là chính pháp trong một nước vẫn thuộc về quan-trường, phàm các việc hưng lợi trừ hại cho nhân dân là trông cậy vào quan-trường cả, cho nên cái nghĩa-vụ quan-trường ở đâu cũng trọng, mà danh-dự cái quyền-lợi quan-trường ở đâu cũng to. Nhất là quan-trường nước ta thì vì cái chế-độ riêng trong xã-hội ta, vì cái nguồn gốc sâu xa trong lịch-sử ta, quan đối với dân lại càng có cái một quan-hệ mật thiết lắm. Xã-hội ta là một cái xã-hội lấy gia-tộc làm mẫu. Nước tức là một nhà, một họ lớn. Trong một họ một nhà, chủ là người tộc-trưởng, bề trên là những bậc tôn huynh có cái địa-vị được người dưới kính trọng mình, nhưng lại phải có cái trách-nhiệm trông nom dạy bảo cho người dưới. Trong một nước cũng vậy: vua là chúa-tể, quan là bậc tôn-trưởng, có quyền bắt người dân phải kính sợ, nhưng cũng lại phải có cái trách-nhiệm chăn nuôi giáo hóa cho người dân. Ấy các nhà học-giả thường gọi cái « tộc-trưởng chế-độ » là thế. Tục-ngữ ta nói quan là phụ mẫu dân, cũng là duyên do từ đấy. Các nước coi quan là người làm việc công, cái thế lực chỉ khu trong vòng chức quyền mình. Nước ta coi quan là bậc tôn trưởng, cái thế lực trùm khắp cả xã-hội. Cái lòng tôn trọng kính sợ ông quan đã in sâu vào trong não-cân người dân ta; coi ông quan không những là người có quyền cai trị mình, mà lại còn là người trên trước mình thuộc về luân-lý, thuộc về phong tục nữa. Ấy cái quyền lợi của quan-trường ta to tát đến như thế, cái danh dự của quan-trường ta quí trọng đến như thế, thì cái nghĩa-vụ của quan trường ta lắt cũng phải nặng nề tương đương như thế.

Các cụ ta ngày xưa đã dặt mình vào trong quan giới, đã nhận mình là phụ mẫu mà nghiễm-nhiên lấy cái địa vị là người phụ mẫu đối với dân, thì tất phải lo hết cái chức trách làm cha. làm mẹ mà nưng niu gìn giữ, dạy dỗ thành-toàn. cầu cho con đỏ của mình được hưởng cái hạnh-phúc yên lành, thì trong lòng mới thỏa. chứ như làm cha mẹ mà lại đem lòng tàn hại đến phường con đỏ thì trừ phi những kẻ dại gian ngoa ác, không có ai thế bao giờ. Thử xét lịch-sử nước ta từ xưa đến nay, bao nhiêu là bậc danh-thần danh-tài đã làm nên những công-nghiệp lớn nước ivi dân, gây dựng cho nước nhà được lắm phen cường thịnh về vang, thật là đã làm trọn cái nghĩa-vụ quan-trường, mà xứng đáng được với cái quyền lợi, cái danh-dự quan-trường, không chút nào hổ thẹn.

Buổi này là một buổi giao thời, nếu nếp cũ đã mất mà nếp mới chưa thành; cái chủ-nghĩa về quyền lợi mỗi ngày một thịnh hành; phàm những lý-tưởng đời xưa lấy làm tôn-trọng như lòng nghĩa-vụ, mối danh dự, ngày nay coi khinh rẻ. Có kẻ nói: Ta ra làm quan chẳng qua cũng là một kẻ mưu sinh; đã lấy cái đường làm quan để mưu sinh, thì phàm cái gì có thể làm cho sinh-kế ta được phong dụ, việc gì mà ta chẳng làm; hai chữ « nghĩa-vụ » thời hãy gác hồ ngoài tai; ta ở phải đâu là cha mẹ dân, dân ở phải đâu là con cái ta; cả lớn nuốt cả bé, hơn được kém thua, đó là cái công-lệ của trời đất; ta nhân tiện lấy cái công-lệ đó để nịch chặt cái thì tham dục của ta, chẳng hơn dư? Chữ theo nghĩa-vụ thì còn ích gì cho cái sinh-kế của ta nữa. Lại có kẻ nói: Ở đời này chẳng danh-giá gì cho bằng danh-giá đồng tiền; dù là « Sao lấm một xứ », « Bụt sống nhà » đây đi nữa, mà trong túi kém đồng tiền, thì cũng không đủ tranh được cái thế-diện ở trong đám giao-thiệp; cái đức thanh liêm nó kết quả chẳng qua chỉ cầu lấy một cái phẩm giá ở đời, mà trong xã-hội đã không lấy làm quí trọng nữa, thì thì khu-khu giữ cái nết giá trong tuyết sạch, cái hi-vọng trong suốt một đời người phỏng còn có được cái ích gì. Ấy cái quan-niệm về nghĩa vụ, về danh-dự của quan-trường ta bây giờ bạc nhược đến như thế, mà cái nghĩa-vụ đã không trọn, cái danh-dự đã không toàn, thì e cái quyền lợi cũng khó mà bền vững được.

Nay có một cái đoàn thể liên kết thật bền chặt để giảm-đốc cái nghĩa-vụ mà đừng để ai phóng-khí, giữ-gìn cái danh-dự mà đừng cho ai ô-nhiệt, tức là bênh-vực được cái quyền lợi mà không đến nỗi tổn thất bao giờ. Cái nghĩa-vụ của quan-trường là gì? là đối với dân mà làm trọn được cái chức-trách hưng lợi trừ hại; cái danh dự của quan trường là gì? là đối với dân mà hưởng được cái thanh giá cần cần công liêm. Trong quan-trường mà không ai phòng-khí cái nghĩa-vụ ấy, ô-nhiệt cái danh-dự ấy, thì cái hạnh-phúc của quốc-dân ta chính là ở đây. Quốc-dân ta đối với cái hội quan-trường, đối với cái mục đích hội quan-trường chẳng là có một cái hi vọng rất tốt, khiến cho cái lòng trông cậy về quan-trường càng thêm khẩn thiết dư?

L.

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 26 Juillet 1922

Nước Pháp đối với xứ Syrie

Báo *Temps* bình phẩm về việc bội Vận-quốc ủng-chuẩn cái chương-trình chính-trị của Đại-pháp tại Syrie, có nói: nước Pháp bao giờ cũng theo cái thói di-truyền từ cổ thời, nên nước Pháp vẫn biết rằng cái trách-vụ của Đại-pháp tại Syrie, không phải là thực dân đâu, nhưng phải bảo thủ cuộc bình an, mở mang đường giáo-dục, sắm sửa các dụng-cụ kinh-tế cho đủ dùng, và tổ-chức sự tự-do về đường chánh-trị. Muốn cho hai bên càng được hưởng lợi chung, thì hai giống phải đồng tâm hiệp ý với nhau, chứ không có thể đem nhân dân Âu-châu mà thế vào cho nhân dân Đông-phương được.

Dân Nga tị nạn ở Constantinople.

Báo *Temps* có nói bảy nước có chân trong hội Vạn-quốc có giúp tiền để đem 15.000 người Nga tị nạn ở Constantinople đến các nước.

Bộ cứu-trợ Hoa-kỳ sẽ đem các dân tị-nạn ấy đến các nơi như ở Hungga-lý, Yougoslavie, nước Bảo. Các nước đều đã ưng thuận.

Việc nước Đức

Báo *Daily Dail* đặt một cuộc điều-tra về việc nước Đức, có nói cái chí nước Đức định tăng số quân-lính luyện-tập nhiều hơn cái giới hạn của liệt-quốc đã định. Như vậy thì ngoài hàng mấy triệu linh lão luyện, người Đức lại sẽ có một đạo quân thanh niên bí-mật nữa.

* * *

Ngày thứ ba này thì tòa Nội-các nước Đức sẽ xét việc chánh-phủ Bavière quyết nghĩ rằng bản luật bảo hộ của chánh-phủ Dân chủ sẽ không thi-hành ở Bavière. Báo *Temps* có nói việc ấy không những làm cho Berlin nào động, mà ở Bavière cũng không yên. Hai mươi mốt viên xãtrưởng ở xứ Bavière hội-nghị ở Nuremberg mới rồi, có gởi cho bàtước Lercheenfeld một bức điện-tín, xin bá-tước chớ có làm gì khiến cho xứ Bavière mất liên lạc với nước Đức. Hội-đồng thành phố Nuremberg cũng ưng chuẩn một bức ấn văn tuyên cáo rằng thành ấy một dạ trung thành với nước Đức, và phản-đối việc trái những luật-pháp soạn theo như các điều khoản trong biển pháp.

Cái sổ dự-toán trong gia-đình

« Mình không tiêu gì mà không biết tiền đi đâu nào mất cả! » Ấy là câu hỏi mà ở nước ta trong một trăm gia đình có đến chín mươi bà nội-trợ thường nói đến. Mà có thể thật, chẳng đến nỗi ăn hoang ở phí gì, chẳng có mê cờ bạc hay say rượu chè gì, thế mà chưa hết tháng đã hết tiền, không tài nào khỏi sự túng bấn. Cái cớ ấy bởi đâu? Bởi tại nhà các bà không biết lập sổ gia-đình dự-toán, bởi tại các bà chỉ tiêu phỏng chừng, không có mực thước nào cả, kiếm lí tiêu nhiều, rồi các bà lại kêu tiền đi đâu mất!

Cái sổ gia-đình dự toán là cái gì? tất là cái sổ tính phác ra hoặc hàng năm hoặc hàng tháng những mối lợi kiếm được và những khoản phải tiêu pha để để liệu cho cái tiền xuất nhập được tương đương với nhau, chứ không đến nỗi tiền nhiều mà kiếm lí. Trong một nước cũng còn phải cứ cuối năm thì lập sổ dự-toán cả năm sau, cũng phải tính phác những thuế mà thu được bao nhiêu để liệu mà chi tiêu các khoản cho vừa, huống chi là một nhà. Muốn cho trong gia-đình được thịnh vượng, muốn cho khỏi « kèn tiền đi đâu mất », thì cái sổ gia-đình dự-toán là cần lắm vậy. Một đại thương cục nào mà về đường lý-tài không chịu giữ sổ sách cho phân minh thì cũng chẳng bao lâu mà phải tịch-ký. Một nhà cũng vậy, về đường lý tài mà không biết tiêu pha cho có chuẩn-đích thì hoặc là ăn ở một cách biển-lận rất khốn khổ, vì có bao nhiêu không biết, chỉ sợ tiêu hết hoặc lại tiêu pha hoang phí vô cùng, vay công tính nợ, kiếm đồng nào xảo đồng fy, bao giờ cũng lo ngay ngáy đến bữa sau.

Vậy lập sổ gia-đình dự-toán thế nào? Có nhiều cách, nhưng cách giản-dị nhất là một bên thì kê cả những tiền có thể kiếm được trong một năm, một bên thì liệt tất cả những khoản mình thường tiêu đến. Mà liệu tính thế nào cho tiêu đi rồi cũng còn thừa mỗi năm ít nhiều để dành phòng khi sống lỏ cắt bay bay khi mình già tuổi yếu.

Về mục tiền thu được thì cũng tùy từng nhà. Như những viên chức lòng sự các sở nhà nước thì lương bổng hàng tháng hàng năm đã nhất định rồi, không còn phải dự-toán gì nữa. Còn những nhà nông, công, thương, nằm thì làm ăn khá giả năm thì không ra gì, nghĩa là tiền thu nhập không được nhất định, cho nên phải lấy số trung-bình những năm trước mà dự toán, nhưng chỉ kể những khoản chắc thu được mà thôi, còn những khoản còn hỗ nghi thì nên ghi riêng ra, chớ nên theo đấy mà lập sổ chi tiêu. vì nếu những món fy không thu được mà cứ tiêu theo y như sổ dự-toán thì cái số tiền tiêu đi thành quá cái số kiếm được.

Về mục tiền tiêu đi thì phải tày số tiền kiếm được mà phân ra các khoản thường tiêu trong một năm. Như những người không có nhà thì trước hết phải để ra một món tiền thuê nhà, món tiền fy đó thế dùng từ một phần chia năm đến một phần chia mười cái số tiền kiếm được. Nhà của về thời buổi này đắt đỏ, nhưng về khoản này cũng không nên tiện tiện lắm, vì nhà ở có ảnh hưởng trực tiếp ngay đến sức khỏe của mình, thà rằng bớt những sự tiêu phí xa hoa bề ngoài để được chỗ ở rộng rãi một tí còn hơn. Rồi đến khoản ăn uống là khoảng cần nhất và nặng nhất vì it ra cũng mất năm phần số thu được, nhưng tục ngữ đã nói « khéo ăn thì no » người nội trợ mà khéo léo ra thì dẫn tiền fy cũng mua được đồ ăn tươi và bổ để cho chồng con được miếng ngon miếng lành. Khoản may vá cũng phải tính trước, nhưng cũng tùy từng nhà được người đàn bà khéo chân khéo tay may vá lấy những quần áo thường dùng thì khoản này cũng tiêu rất đi được nhiều. Lại còn phải dự tính đến những khoản dầu đèn, củi đuốc, sự giáo-dục của các con cái cả đến những sự tiếc-khiển giải-trí. . . vân vân, nhưng thế nào cũng phải để ra một món tiền khả khả để phòng sự bất ngờ như bệnh tật tang ma. . . Cái tiền fy không tiêu đến có thể đem dật lãi, nhưng ví nước ta chưa có sở dật lãi (caisse d'épargne), thì mình cũng nên tùy người gửi chơi.

Khi đã tính phác chi tiêu đại lược như thế rồi thì xem mỗi tháng là để ra được bao nhiêu tiền tiêu về việc ăn uống, may vá, v. v, rồi cứ thế mà theo, nhưng phải có sổ nhật ký để biên những khoản tiêu hàng ngày. Tiêu mỗi ngày bao nhiêu, hết ngày phải cộng lại. Làm như thế thì mỗi ngày mỗi tỉ thì giờ, nhưng cũng chẳng là bao mà lại được cái lợi rằng lúc nào cũng biết được cái tình hình fy tài trong nhà, tiêu đi biết bao nhiêu và tiền quỹ còn bao nhiêu cũng là biết đích, để còn nhiều thì tiêu rộng rãi ra, có thiếu thì lại tiêu bớt đi cho cuối tháng vừa đủ, khỏi phải vay nợ. Nếu chịu biên chắc cẩn thận như thế thì mới biết rõ cái giá trị đồng tiền mà không tiêu hoang tiêu phí.

Trong những gia đình người Pháp không có nhẽ nhà là không có quyển sổ gia đình dự-toán Sao người nước ta không bắt chước lấy cái tập-tục hay fy mà chỉ lo những thói xa hoa phần nhiều là quá cái lực của mình, để đến nỗi mang công lĩnh nợ, bại hoại gia đình. Muốn được yên-ổn, phải tùy tiền thu nhập mà dự tính tiền chi tiêu, phải lập sổ gia-đình dự toán — Gia-đình có yên ổn thì nước mới thịnh vượng, vì nước tất là hợp cả các gia-đình.

P. V. T

Các nhà doanh thương nên chú ý.....

Đương vào buổi sơ-đẳng người mình biết khuyến-hướng về đường thương nghiệp, cái lẽ đi sau bước chậm lấy đâu đã được như người, chỉ một lòng cần nguyện ai nấy phải nên hiểu rõ thời lưu, đem thực lực mà khoáng trương cho chóng có một ngày thịnh-vượng; đường sinh-hoạt của quốc-dân, đường kinh-tế của nước nhà, chẳng phải nói thì ai cũng đã rõ thực nhờ đó mà gọi thành nên cơ sở, như vậy thì cái lòng cần nguyện fy há có riêng gì một ai. Lòng cần nguyện đã chung, thì sự nên chẳng tất cũng phải lấy điều trong-lịch tương tư mà cùng nhau bày tỏ, ngõ hầu góp cái trí-thức của từng phần tử, cùng nhau xây đắp rồi ra cái cơ sở fy hợp là có nên. Nói thêm càng rõ, bàn mãi lắt ra, xưa nay trong thế-giới những cái vấn-đề khó khăn trong-đại, đều phải trải bao phen ngôn-luận mà cái chân-lý mới được rõ ràng, nữa chi cái vấn-đề *chấn-hưng thương-nghiệp* ở nước ta bây giờ là đương lúc mới mẻ sơ-sài, đã đành là lẽ fy cái thực-tế của người các nước văn-minh làm khuôn pháp, nhưng hãi chước nên thế nào, theo đòi ra làm sao, tự mình phải xét đoán kỹ càng rồi theo người mới không đến nỗi lỗm đường lạc lối.

Mới đây trong một tờ báo Trung-hoa kia có đăng một bài « Cảnh cáo Hoa-kiều » của một nhà lão luyện về thương nghiệp, lời lẽ rất là khẩn-thiết, tựu trung có ám hợp đôi chút về cái tính chất và sự nghiệp doanh thương của người mình, vậy xin lược thuật ra sau đây, để quốc-dân ta rõ cái thủ-đoạn của các người Hoa-kiều là một hạng người ngoại-thương để chiếm cứa xứ ta một cái lợ-quyền to tát không sót trong bao nhiêu lâu nay, mà nay ta mới tỉnh ngộ biết đề phòng, sau nữa có thể làm một cái gương giám-giới rút xác thực cho các nhà doanh-thương ta, tưởng cũng không đến nỗi là vô vị. Đại lược bài fy nói rằng:

« Các dân Hoa-kiều kia thực là phần dân rút lương-hảo cho nước ta, ai nấy đã biết nhọc lòng hao sức theo đuổi cái lợi thập nhất, trong cái vô hình bỏ đến cho tổ-quốc được một phần lận-cận rất lớn lao. Đường vào lúc con đường sinh-kế của dân trong nước mỗi ngày mỗi thấy nghèo nàn khó khăn, thêm được một người Hoa kiều ra ngoài kiếm ăn, tức là thêm được một phần sức hoạt-động cần nên kinh-tế trong nước. Nhưng các dân Hoa-kiều ta cái chí khí doanh-thương có thừa, mà cái đạo đức doanh thương còn thiếu. Đối với nhau không biết giúp đỡ nhau, đoàn kết với nhau, chỉ những tranh dành ghen vì cái lợi nhỏ nhen, rút lại thì lợi lớn về người ngoài được. Còn đối với ngoại thì nhiều kẻ lại rút là cần bậy, người mới tin, thì để giờ ngay cái tính đoạn đối lừa điên đảo, làm hết mọe nay, lại lừa kẻ khác, khiến cho người phải kiêng sợ, lém cho người đồng nghiệp thực thà phải mang tiếng tày, một kẻ làm bậy, mà cái ảnh hưởng hại biết bao mà kể, rồi mất hết tín nhiệm đối với người mà người thành ra trừ bỏ. Kể đó mất hết lương tâm trọc lợi sâu mọt cho trong thương nghiệp. Vậy mong rằng các Hoa-kiều ta nên lấy đạo đức thương nghiệp làm trọng, giữ ý giáng cầu; lại phải có doãn kết, phân bổ thời gian, thi phạm-vi thương-giới của Hoa kiều ta sẽ được ngày một tuinhđạt thêm ra, mà nền kinh-tế của tổquốc Trung-hoa ta, ta sẽ có thể giúp nên được trời lợi vậy ».

Người nói trên đó, thực là có một tấm nhiệt thành rất sẻ sẳng mà có cái thành kiến rất sâu xa, vì người đó đã lão luyện về sự doanh thương, bạt thiệp biết bao nơi, lịch lãm biết bao việc, mà có nên được cái kinh-nghiệm chính-đáng để cống hiến cho đồng bào, cái bản-tâm muốn tỏ cho các người Hoa-kiều phải nên lấy thương-nghiệp đạo đức làm trọng. Nay xin nối thêm câu chuyện, bàn góp một vài lời, may rằng các nhà doanh-nghiệp ta sẽ trông người mà ngẫm đến ta vậy.

Ôi! cái thế-lực của dân Hoa-kiều không những là họ đã biết chiếm lợi quyền ở xứ ta bấy lâu, mà có lẽ khắp tất cả các nơi, cái đường sinh-lý của họ, đâu đó nẻo đã có cái thế-lực thực hành thường, mà họ còn to trụy lắc, còn sự thất bại, mà ấn cần cảnh cáo nhau. Ta lấy làm kinh phục cái tài doanh nghiệp luyện thục của họ bao nhiêu, ta không được mà không lo sợ cho cái tài doanh nghiệp non nớt của ta chừng fy.

Nói rằng non nớt thì nhưc trên đã nói, vì ta nay mới biết khuynh hướng về thương nghiệp, thực ra mới có vào khoảng mấy năm nay, sự thịnh vượng chóng chầy thế nào, ta cũng còn cần nguyện ma chưa dám quyết đoán. Nhưng là thay, sự thịnh vượng chưa thấy đi đành, ma cái cơ thất bại đã rành rành từng thấy, là cớ làm sao? Xét cho ra mối, thì ta có thể biết được rằng: sự thất bại, ở lúc mới mang nậy lại không phải là tại cái cớ chưa có tài kinh-nghiệm mà chính là ở không có thương nghiệp đạo đức mà nên. Không nói tất cả; nhưng cái số đó thực có phần nhiều. Ấy vì không có đạo đức fy cho nên những cái thủ đoạn hành vi thực có chiều cái đáng-nên-khinh bỉ. Bao lừa buôn lật, tinh lộc làm giàu, từ đồm trăm khoanh, muốn những bịt mắt người mà lấy của, không những đối với

Tài liệu Phi Hùng Cực Hồ Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiêu Đẳng. Đường Tự collims của Cornell

người ngoài lạ mà thi hành cái kế điều gian, mà ngay đối với kẻ đồng-bào cũng công nhiên biến trá chẳng từ ; gian thâm nào có được lâu, cần khi để lộ thành ra thất thế với đồng nhân, thì chẳng kẻ đâu mà chẳng thất bại. Hướng giá ngộ kiến ư Phu-tử nhi vấn trí. Tử viết : Cử trực thố chư uổng, năng sử uổng giả trực. Phàn-Trì thoái, kiến Tử-Hạ, viết : Hướng giả ngộ kiến ư Phu-tử nhi vấn trí. Tử viết : Cử trực thố chư uổng, năng sử uổng giả trực. Hà vi dã ? Tử-Hạ viết : Phú tai ngôn hồ ! Thuấn hữu thiên-hạ, tuyển ư chúng cử Cao-Giao, bất nhân giả viễn hĩ. Thang hữu thiên-hạ, tuyển ư chúng cử Y-Doãn, bất nhân giả viễn hĩ.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Nhan-Uyên tờ thứ 8).

DỊCH NGHĨA — Ông Phàn-Trì hỏi thế nào là nhân ? Đức Khổng-tử đáp rằng : Yêu người là nhân. Lại hỏi thế nào là trí ? Đáp rằng : Biết người là trí. Ông Phàn-Trì chưa hiểu, có ý nghi gieo người với biết người ý-nghĩa khác nhau hẳn, vậy thì đạo nhân cũng đạo trí không tương thông được với nhau ư ? Đức Khổng-tử lại bảo rằng : Cất giao-thiệp với thiên-hạ hưởng lấy mối lợi vậy. Nhưng cái trá đó là thật không nên dùng. Cái trá đó là thường thấy phần nhiều nhà buôn ta chưa có cái tư-cách chánh-đáng thường dùng để gạn gẫm người giá thấp nói cao, hàng xấu nói tốt v. v. Thế thường những người thuở nay chưa quen biết mặt hàng, chưa thông thạo giá hàng, thì thường hay bị nhà buôn lừa trá những giá đáng một bán hai, hàng xấu xen hàng tốt, chẳng thiếu gì ; đến giá cả lẫy, mặt hàng lấy thông dụng ra nhiều, chừng lấy mới biết nhà buôn lấy là không thiệt, là đa-trá cho. Vậy thì dụng lên một nhà buôn thật phải giữ lòng chánh-trực để giao-thiệp với người — dùng sự khôn khéo để trao trở những hàng-hóa của các xứ khi giá thấp lúc giá cao, còn hơn dùng cái xảo-trá mà lừa bạn mua bằng quê mua đã nói trước đó. Đương lấy chẳng những của hàng của mình được tiêng tốt mà trăm việc lợi gì người ta cũng tin cậy đem đến mình mà phá-thác nữa. Sự chánh-trực có ích là dường nào !

Giao-dịch. — Cách giao dịch là một lẽ cần nhất phải biết trước hơn hết của nhà buôn, chẳng những chỉ biết những việc liêm sổ sách tính toán cư xử giao-tiếp với người mà thôi, lại biết đến cách giao-dịch hàng-hóa, biết những chỗ nào có thổ-sản gì và phải biết đường vận-tải đến là phương tiện, đến là không phương-tiện. Cách giao-dịch được thông-thạo, hàng-hóa được biết cái thời-giá của thiên-hạ dùng và chỗ bán xứ ra, châm-chước để bán thường thường không để đến nỗi hàng đọng, ấy cũng nhờ cách giao-dịch thông-thạo mới được.

Kể sơ-lược mấy điều trên đó, tưởng cũng là điều nhà buôn ta nên để ý, tuy không đủ làm cái tư-cách hoàn-toàn, song tưởng cũng trao đổi thêm để làm ăn trong xứ sở được.

Còn thiết-yếu một điều sau này tôi cũng xin phụ-luận vào đây để nhà trừ-chí đối với nhà buôn ta lưu ý.

Trước tôi đã nói làm một nhà buôn cho được đủ cái tư-cách hoàn-toàn, vì chẳng khác ông quan cai-trị, ông quan lương ý và một vị tướng soái, là chỉ vì đương kim nắm lại ngoài thương trường ta phần nhiều tay buôn là vì nhiệt-tâm với quyền lợi nước nhà mà phải ra mong chiếm cái thương-quyền cho xứ sở, chớ chẳng phải là tay buôn để sanh nghề để tập rèn từ thuở nay như một ông quan cai-trị mà để bắt đầu từ ngày làng chánh bổn-tổng trong việc nước việc dân, thông-thạo rồi — làm ông quan địa phương cai-trị, thì sự cai-trị ít phần sai sót mới không trái ngược chánh-thể của nhà-nước và không thì thổ những điều gì trái ý dân. Ông lương-y thành danh cũng phải do có công điều-trị trong các nhà thương binh, hằng kinh nghiệm được các thứ bệnh từng trải nơi tay rồi, — làm ông quan lương-y mới khỏi lầm hại nhiều dân tánh mạng. Ông tướng-soái mà nổi danh như ông Joffre cầm ta mới hoàn nghênh trước đây, có phải ngài từ mới xuất thân mà làm tướng-soái đâu, ngài cũng phải do từ quan một, quan hai lão luyện trong quân-vụ, đối với việt lệnh, trải trong trường lên nổi đạn thâm biết tinh giặc, khi tấn, khi thoái, trận thắng trận bại, không biết mấy ngày rồi, lần lần từ thấp lên cao tới gần đến xe, nung-đúc nên cái tài-tình tướng-soái cầm quyền trên muôn quân rồi làm một vị tướng-soái mới được.

Nghề buôn cũng không khác gì : cầm một đạo binh vốn liếng ra thi-thố ngoài thương-trường thế cũng phải lão-luyện như thế mới được. Không nhưng, thì vốn liếng đi đời nhà ma, còn mong gì là thịnh-vượng.

Xứ ta nay nhà-nước đã lập trường thương-mại, thì ta đã biết sau này ta thiếu chi là người học-sinh có bằng-cấp tốt-nghiệp ở trường ấy mà ra, thì cái cơ tiến thủ ngoài thương-trường tương lai đây, ta chẳc có tay tân trợ rồi. Nhưng nghĩ cho kỹ thì ta vẫn còn sợ lắm ! Sợ là sợ cái tài học trong trường thương-mại của học-sinh ta vì chẳng khác sự đem vốn ra đi buôn của dân ta bây giờ vậy. Là thiếu trải qua cái công học thực-nghiệm (pratique) rồi ra người có vốn đi buôn thì lỗ, người có học đi buôn không lời, rồi cứ trách rằng dân ta không có cửa ta mà mua bàng là người không biết thương nhau, giúp nhau vậy ; thật oan lắm thay ! chớ không để cửa hàng của mình lại bán mắc quá và cái lỗ lãi của mình đó hầu còn duyên cớ khác nữa. v. v. Ấy vậy nhà có chí đi buôn ta và học-sinh trường Thương-mại ta hiện-thời, xin hãy để trong tư-cách của nhà buôn cho thành-thục, nhiên hậu mới khỏi trách dân ta sao không tới cửa ta mà mua, và khỏi bị thiên-hạ chê cười người Nam không có tư-cách làm ăn. Xin biết cho.

(L. T. T. V.) Tòng Tân.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Tử-Lỗ tờ 13).

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử dạy rằng : Cương-trực, kiên-nghị, chất phác, ít nói, có bốn đức tính tốt ấy là gần được bậc nhân vậy.

101. Tử viết : Hữu đức giả tất hữu ngôn, hữu ngôn giả bất tất hữu đức, Nhân giả tất hữu dũng ; dũng giả bất tất hữu nhân.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Hiến-vấn tờ 13).

DỊCH NGHĨA. — Đức Khổng-tử dạy rằng : Người có đức thời nghị-luận chính đại, hẳn có tài nói ; người chỉ nói giỏi chưa chắc đã là có đức. Người có nhân thời chí khí cường-nghị, hẳn có dũng-lực ; người chỉ mạnh lợn chưa chắc đã là có nhân.

102. Tử viết : Quân-tử nhi bất nhân giả hữu hĩ phù ; vị hữu tiểu nhân nhi nhân giả dã.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Hiến-vấn tờ 14).

DỊCH NGHĨA. — Đức Khổng-tử dạy rằng : Người quân-tử mà không cần tiểu-tiết, hoặc cũng có khi phạm điều bất nhân chăng ; chưa có đứa tiểu-nhân nào mà có làm được điều nhân nào vậy.

(Còn nữa) D. B. T.

Dư luận Nam-kỳ

Đi buôn phải trọng tư cách nhà buôn

(Tiếp theo)

Tân-thủ. — Cái chỉ lẫn thể của con người là do cái hi-vọng dục-đã hằng chi lên cho, trông ngày cái phương-châm đã nhất-định, làm cho đạt đến cái mục đích mới thôi ; công việc kết-quả của loài người được kinh-doanh trên đời đây là do có cái chí lẫn-thể vậy.

Chánh-trực — Chánh-trực là cái đức tốt của loài người để giao-thiệp nhau ; đã nổi tiếng là người chánh-trực, thì muôn việc gì thiên-hạ mới tin cậy, mới phó thác cho. Cái tiếng nói « thương nhân đa trá » của người Tàu đáng xưa nay để miệt-thị nhà buôn đó, là bởi cái thói khinh bỉ tập quen của chúng nó thương trọng bên quan - trường, khinh bên thương-trường mà ra vậy, nào phải thương-nhân tất phải dùng trá đâu. Chữ « trá » đó tưởng chẳng qua là sự khôn khéo của nhà buôn vậy ; cầm một cái tư-bổn lớn để giao-thiệp với các thức hàng-hóa trong các xứ mà thâu lấy mối lợi, không khôn khéo sao được. Cầm cái quyền thi-thố trong một nhà buôn có khác nào cầm cái quyền thi thố trong một nhà quân đâu, phải biết việc thương việc binh, việc ăn, việc ngủ mà tráo trở cho kịp đối ngay làm ăn đối bến làm thường mà giữ lấy cái địa-vị tiến-lịch ; trường bởi cái khôn khéo của nhà buôn thế ấy mà người ta cho rằng « đa-trá » chăng ? Suy ra thì nhà buôn cũng có khôn khéo về việc vận trù quyết sách chế-thắng ngoài thương-trường, mà cũng có cái dụng-trá để giao-thiệp với thiên-hạ hưởng lấy mối lợi vậy. Nhưng cái trá đó là thật không nên dùng. Cái trá đó là thường thấy phần nhiều nhà buôn ta chưa có cái tư-cách chánh-đáng thường dùng để gạn gẫm người giá thấp nói cao, hàng xấu nói tốt v. v. Thế thường những người thuở nay chưa quen biết mặt hàng, chưa thông thạo giá hàng, thì thường hay bị nhà buôn lừa trá những giá đáng một bán hai, hàng xấu xen hàng tốt, chẳng thiếu gì ; đến giá cả lẫy, mặt hàng lấy thông dụng ra nhiều, chừng lấy mới biết nhà buôn lấy là không thiệt, là đa-trá cho. Vậy thì dụng lên một nhà buôn thật phải giữ lòng chánh-trực để giao-thiệp với người — dùng sự khôn khéo để trao trở những hàng-hóa của các xứ khi giá thấp lúc giá cao, còn hơn dùng cái xảo-trá mà lừa bạn mua bằng quê mua đã nói trước đó. Đương lấy chẳng những của hàng của mình được tiếng tốt mà trăm việc lợi gì người ta cũng tin cậy đem đến mình mà phá-thác nữa. Sự chánh-trực có ích là dường nào !

Giao-dịch. — Cách giao dịch là một lẽ cần nhất phải biết trước hơn hết của nhà buôn, chẳng những chỉ biết những việc liêm sổ sách tính toán cư xử giao-tiếp với người mà thôi, lại biết đến cách giao-dịch hàng-hóa, biết những chỗ nào có thổ-sản gì và phải biết đường vận-tải đến là phương tiện, đến là không phương-tiện. Cách giao-dịch được thông-thạo, hàng-hóa được biết cái thời-giá của thiên-hạ dùng và chỗ bán xứ ra, châm-chước để bán thường thường không để đến nỗi hàng đọng, ấy cũng nhờ cách giao-dịch thông-thạo mới được.

Kể sơ-lược mấy điều trên đó, tưởng cũng là điều nhà buôn ta nên để ý, tuy không đủ làm cái tư-cách hoàn-toàn, song tưởng cũng trao đổi thêm để làm ăn trong xứ sở được.

Còn thiết-yếu một điều sau này tôi cũng xin phụ-luận vào đây để nhà trừ-chí đối với nhà buôn ta lưu ý.

Trước tôi đã nói làm một nhà buôn cho được đủ cái tư-cách hoàn-toàn, vì chẳng khác ông quan cai-trị, ông quan lương ý và một vị tướng soái, là chỉ vì đương kim nắm lại ngoài thương trường ta phần nhiều tay buôn là vì nhiệt-tâm với quyền lợi nước nhà mà phải ra mong chiếm cái thương-quyền cho xứ sở, chớ chẳng phải là tay buôn để sanh nghề để tập rèn từ thuở nay như một ông quan cai-trị mà để bắt đầu từ ngày làng chánh bổn-tổng trong việc nước việc dân, thông-thạo rồi — làm ông quan địa phương cai-trị, thì sự cai-trị ít phần sai sót mới không trái ngược chánh-thể của nhà-nước và không thì thổ những điều gì trái ý dân. Ông lương-y thành danh cũng phải do có công điều-trị trong các nhà thương binh, hằng kinh nghiệm được các thứ bệnh từng trải nơi tay rồi, — làm ông quan lương-y mới khỏi lầm hại nhiều dân tánh mạng. Ông tướng-soái mà nổi danh như ông Joffre cầm ta mới hoàn nghênh trước đây, có phải ngài từ mới xuất thân mà làm tướng-soái đâu, ngài cũng phải do từ quan một, quan hai lão luyện trong quân-vụ, đối với việt lệnh, trải trong trường lên nổi đạn thâm biết tinh giặc, khi tấn, khi thoái, trận thắng trận bại, không biết mấy ngày rồi, lần lần từ thấp lên cao tới gần đến xe, nung-đúc nên cái tài-tình tướng-soái cầm quyền trên muôn quân rồi làm một vị tướng-soái mới được.

Nghề buôn cũng không khác gì : cầm một đạo binh vốn liếng ra thi-thố ngoài thương-trường thế cũng phải lão-luyện như thế mới được. Không nhưng, thì vốn liếng đi đời nhà ma, còn mong gì là thịnh-vượng.

Xứ ta nay nhà-nước đã lập trường thương-mại, thì ta đã biết sau này ta thiếu chi là người học-sinh có bằng-cấp tốt-nghiệp ở trường ấy mà ra, thì cái cơ tiến thủ ngoài thương-trường tương lai đây, ta chẳc có tay tân trợ rồi. Nhưng nghĩ cho kỹ thì ta vẫn còn sợ lắm ! Sợ là sợ cái tài học trong trường thương-mại của học-sinh ta vì chẳng khác sự đem vốn ra đi buôn của dân ta bây giờ vậy. Là thiếu trải qua cái công học thực-nghiệm (pratique) rồi ra người có vốn đi buôn thì lỗ, người có học đi buôn không lời, rồi cứ trách rằng dân ta không có cửa ta mà mua bàng là người không biết thương nhau, giúp nhau vậy ; thật oan lắm thay ! chớ không để cửa hàng của mình lại bán mắc quá và cái lỗ lãi của mình đó hầu còn duyên cớ khác nữa. v. v. Ấy vậy nhà có chí đi buôn ta và học-sinh trường Thương-mại ta hiện-thời, xin hãy để trong tư-cách của nhà buôn cho thành-thục, nhiên hậu mới khỏi trách dân ta sao không tới cửa ta mà mua, và khỏi bị thiên-hạ chê cười người Nam không có tư-cách làm ăn. Xin biết cho.

(L. T. T. V.) Tòng Tân.

Boản-thiên tiểu-thuyết

Gái hiếu cứu cha

(Tiếp theo)

Được ít hữa, thì thấy một cô con gái, tay giắt em gái, xin vào yết-kiến. Chúa truyền cho gọi vào trong một gian điện, ngay nga rực-rỡ, rồi mình thì ngồi lên ngai vàng phủ gấm, hai bên thị-vệ đứng hầu.

Cô vào, tâu rằng : « Muôn tâu chúa-công, tôi là kẻ-nữ của người mà chúa công giam vào ngục tối đó. Tôi đến đây không phải là có ý xin tha tội cho cha tôi đâu vì cha tôi không làm điều gì mà phải xin tha, chỉ xin chúa-công cho chị em tôi cùng được với cha tôi mà chia-sẻ nỗi. Xin chúa-công đem xiềng xích mà xiềng chị em tôi rồi giam chị em tôi vào cùng với cha tôi, miễn là cha con được sum họp, đó những bức thương u thảm khổ nó xa cha con tôi với cõi trần, chẳng làm cho cha con cách trở. » Trong lúc tâu qui trước bệ, thì cô con gái run-rẩy, quay lại ôm lấy em. Chúa nghe lời tâu, không chút động lòng, cứ tỏ như đá ngồi như đồng, lắc đầu không thuận, rồi đòi thị-vệ mà rằng : « Nếu cứa con nay thì nó lại sang sướng, vì được đứa con nay gần cạnh ». Nói xong, nhìn cô rồi chân mà quát rằng : « Ra thằng ».

Cô quay bảo người đi, hình như bị một vật gì giáng vào mình, liền lùi ra một bước : thất-thiểu thất-thểu bước khỏi cầm liền quay lại trước mặt chúa, qui xuống, nước mắt hai hàng lã chã, rồi cả lên tiếng thảm đề phá ngại vàng chúa công cứ nghiêm-nhiên, lạnh lùng mà phán rằng : « Mày yêu cha mày lắm à ! Thế mày để chỗ cha mày có yên mày không ? — Muôn tâu chúa-công, nếu cha tôi không yên tôi, sao lại dạy được tôi yên cha tôi ? — Nếu vậy để ta xem mày nói thực hư thế nào. người đó mà mày cho là một người cha hiền, nếu không quên mày, thì cho mày cứ gọi ; nếu cha mày mà thưa, thì ta tha ngay lập tức ». Cộ nghĩ ngợi hồi lâu, liếc mắt trông những bức tường của cái lâu đài tráng lệ đó, rồi tâu rằng : « Nhưng tiếng tôi bé nhỏ, thì làm thế nào cho đi suốt qua mấy lần tường dày mà thấu đến tai cha tôi được ? — Nếu tiếng mày bé thì cho thổi tù-và hay lên gác chuông báo. Nếu mày làm cho cha mày nghe được, bất cứ bằng tiếng gì, thì ta nguyện tha cha mày ngay ». Cô gương cặp mắt xanh trông chúa, có vẻ ân sầu rồi tâu rằng : « Nếu chúa-công muốn cho tôi thử gọi thì tôi mà thôi ». Được mời quản thần đang đã, chúa cầm cái, nếu người thiếu nữ này mà làm cho chúa nó nghe thấy, bất cứ tiếng gì, tiếng tù-và, tiếng chuông cũng được, thì ta tha cha nó ra ».

Người thiếu nữ cái đầu tạ ơn : « Đội ơn chúa công, đã mở lòng mà thỏ thiết như vậy. Tôi sẽ tìm một thứ tiếng rõ to cho cha tôi nghe thấy ».

Được một lúc, ý lời có khắc-khoải, các nơi gần tỉnh đều nổi hiệu rung chuông. Tiếng vang liên tiếp trong khoảng không. truyền đi thật xa. Người cai tù xuống hỏi tội nhân rằng « Mày có nghe thấy tiếng ai không ? — Dưới bang thâm thẳm, có tiếng yếu ớt thảo thảo đáp rằng : « Ngoài tiếng quả tim thấm thóp, còn có nghe thấy tiếng gì nữa » !

Người cai-tàn thuật lại chuyện cho có nghe, có mới biết cái ngục tù đó sâu là bao nhiêu, cái hang đó có mà lẻ nơi mộ phần của cha có vậy. Song có đề khăng khăng một đạ, tấm lòng hiếu-thảo, không chút đổi dời. Cô bèn bảo cả gia tự ruộng, vườn, nhà cửa, lúa mà, sạch sanh không còn một tí gì đem tiền có đi mua thật nhiều đồng, mang chở rất là khó nhọc về tánh đặc một quả chuông rất to, lúc đánh tiếng vang rân rỉ, ai nấy e cũng phải ghé mình nghe để chia lại cho hết là nhân có thấy gì không. Người đó rồi không thấy gì cả.

Nghe thấy thế, thợ đúc chuông ngã lòng nản chí, phân nàn với nhau rằng : « Thật là mất công toi ! Lại còn tiếng gì có thể thấu đến tai anh ta được nữa ».

Tuy vậy, mà cô thiếu-nữ vẫn không không một dạ vẫn còn bi vọng cứu cha. Cô nói rằng : « Chẳng cố lẽ tiếng con lại không thấu được đến tai cha hay sao ? »

Rồi đem hộp tư trang ra, có bao nhiêu ngọc-thạch kim cương đem bán cả. Thật lẫn này gia tư khánh kiệt !

Được tiền cô thuê đúc lại quả chuông. Quả chuông mới này nặng quá, phải làm lấn khác mới treo được : cô cũng thuê xây ngay. Rồi cũng với mọi người, dùng hết sức bình-sinh mà rung quả chuông « không lồ » đó. Ngay lúc ấy, tiếng chuông kinh động vang đi dặm xa, gác chuông phải chuyển, mà mặt đất xa nghe còn thấy tiếng chuông nào động. Bấy giờ chúa lại sai người xuống hỏi thì tội-nhân đáp rằng : « Có, có cái tiếng gì não nùng rền-rĩ, hình như ở mặt đất vang động đến đây.

— Vậy thì tội-nhân ơi ! đó là tiếng con gái người gọi người đó ; đi theo ta, ta nay người được tự-do rồi ».

Cửa buồng tù bỗng mở ra, tội-nhân bước lên, cứ đi được một vòng thang thì tiếng chuông xa xa đó lại bé bé dần đi, bình như sắp tắt hẳn ; song cứ bộc thang mà mọi theo, được một vòng thì tiếng chuông lại to hơn một chút ; cứ dần dần lên lên bước một, tận-nhân thấy bình như long-trời lở đất, cả trong bụng lại bội phần cảm động ; tiếng càng lâu càng rõ, làm cho chẳng thân bị hầm hại phải nhức óc, vang tai.

Trèo gần đến mặt đất, khi đã thấy ánh sáng, được thở khí lành thì người được tha thấy chẳng chân mới gối ngã vật người ra mà thiếp đi. Song tiếng chuông vang động lâu lâu, hình như tiếng gọi, nên người đó lại tỉnh ra, theo lối trèo lên. Càng lên cao bao nhiêu, thời tiếng chuông lại long trời lở đất bấy nhiêu. Khi người đó đến được gác chuông thì cái tiếng gọi to lớn thảm sầu kia bỗng im đi. Trời đất cũng chuông cũng im lặng : có con gái hiếu lại tìm thấy được cha.

Ngô-hoài-Chân, dịch thuật.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 27 Juillet này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 0 f. 60.

Tin tàu. — Tàu *Chambord* tới Hondan ngày hôm 27 Juillet hồi 9 giờ sáng.

Quan Toàn-quyền về Saigon. — Quan quyền Toàn-quyền Baudoin và qui phu-nhân, đến ngày thứ bảy 29 Juillet hồi 8 giờ 45 sẽ đi chuyến xe-lửa riêng xuôi Haiphong để xuống tàu *Chambord* chạy Saigon ngày hôm ấy hồi 11 giờ.

Quan Toàn quyền và qui phu-nhân định ở tại Nam-kỳ và Cao-mên hết cả tháng tám tây. Chừng trong khoảng đầu tháng chín tây thì ngài lại trở về Hanoi.

Việc hòa-tai ở chợ Đuổi. — Số tiền của các nhà từ-thiện đã gởi đến.

Số thứ mười lăm :

MM. Bùi-hữu-Vân, Trần-Cảo, Lê Lâm, Bế-Ngọm, Nhà-thương Cao-bằng (1).....	3 p. 00
Cộng số từ 1 đến 14.....	918 p. 57
Tổng-cộng.....	921 p. 57

Bản quán xin thay lời các nhà bị nạn cảm tạ các nhà từ thiện đã gởi tiền đến. Số tiền ấy bản quán sẽ để trình quan Đốc-lý để phân phát cho các nhà bị nạn.

***

Số tiền của các báo quán đã nhận được đến ngày nay đã giúp cho các nhà bị hỏa-tai ở xóm chợ Đuổi tổng cộng là :

Báo Avenir du Tonkin	538 p. 30
Báo Khai-hóa . . .	747 05
Báo Trung-Bắc . . .	921 57
	2206 p. 92

Kiểu tem mới của sở Bưu điện. — Những kiểu vẽ để in tem cho sở Bưu-điện (timbre poste) gởi đến thì cả thảy được 70 kiểu. Hội-đồng họp ngày hôm qua thì chỉ ưng có 8 kiểu của một nhà bồi họa là M. Munié và của mấy nhà bồi họa ta nữa.

Những kiểu vẽ ấy, hội đồng bày tại phòng Thương-mại.

Nha Học-chính Đông-pháp. — Đã có nghị-định cử M. Blanguernon phó giám-đốc Học-chính Đông-pháp lên quyền chức Học-chính tổng-trưởng cho đến khi quan Học-chính tổng-trưởng thực thụ là M. Joubin ở Pháp trở lại. Như vậy thì quan Thống-đốc Cognacq ở Nam-kỳ nay không kiêm việc Học-chính nữa.

BÁN cất nhiều ! cất ít !

Chè, Quế, Cau, Mật-ong, Sáp và Cà-phê mua tại gốc, chưa từng qua tay ai buôn lại cả.

Xem mẫu và hỏi thể-lệ xin mới đến :

M. JARDEL, đường Quan-thánh, số 107, Hanoi. 3304

Hội đồng xét việc trưng nhà hát Tây. — Hội-đồng xét việc trưng nhà hát Tây tại Bắc-kỳ họp ngày hôm qua, chưa quyết định ra làm sao, vì rằng hai ông hội-viên ở Haiphong lên Hanoi dự hội-đồng, trước khi trả lời quyết định còn muốn hỏi ý-kiến Hội-đồng thành phố Haiphong đã.

Công cuộc Âu-trí-viện. — Sáng hôm qua, quan thống-sứ Monguillot cùng quan Khâm-sứ Tissot, quan nguyên soái Sicre, quan Chánh sở Việ-chính Le Roy des Barres, quan Thiếu Hoàng trong-Phu, các quan cai-trị Marty và Monan đi ô-tô vào làng Phương-trung tỉnh Hà-đông thăm cái Âu-trí-viện mà quan Thiếu mới mở tại làng ấy để thí nghiệm việc thiết lập các Âu-trí viện tại Bắc-kỳ. Các ngài xem lấy làm hăng lòng lắm.

(1) Do M. Bùi-hữu-Vân, đội khán-hộ, gởi cho bản-quán.

Một tiếng súng ở phố Cửa-đông — Đêm hôm 24 rạng ngày 25 hồi 1 giờ rưỡi, ở gần đầu phố Cửa-đông (Rue du Maréchal Joffre) có một tiếng súng nổ. Hiện nay sở Mật-thám đang xét xem tiếng nổ ấy ở đâu phát ra.

Ngạch tòa Sứ. — Các thí-sinh có tên sau này đỗ thư-ký theo như nghị định ngày 18 Avril 1919 thì nay được bổ thư ký tập sự ngạch các tòa Sứ Bảo-hộ :

MM. Phan-thế-Roanh, Ng.-ngọc-Thâm, Ng.-trọng-Tân.

M. Trần-quang-Hiến thư ký hạng ba tòng sự tại tòa sứ Phú-Thọ nay đổi đi Hòa-bình thay M. Hoàng-mạnh-Lang thư ký hạng nhất lại về tòa sứ.

Quan Bốc-tơ Biểu-man

Y-khoa Tiến-sĩ

Chuyên trị về các thứ bệnh : *Bộ sinh, chứng bệnh đàn-bà, chứng con-gái, các chứng sài trẻ con. Bệnh đau mắt, bệnh giang-mai và bệnh ngoài da cùng nhiều các thứ bệnh khác, vân vân..*

Phòng khám bệnh ở gần cuối phố Gia-long số nhà 33. Bắt đầu từ 1 giờ đến 6 giờ chiều. Ông nói số 314.

2047

Thuyền chuyển. — M. Ng-hữu-Ro, đội khố xanh hạng nhất tại Sở Cảnh-sát thương thăng phó quản và đổi đi Nam-định.

Nghỉ giả hạn. — M. Vũ-khắc-Can thư ký hạng nhất tại tòa Sứ Phả-lạng-thương được nghỉ giả hạn 6 tháng, lĩnh nửa lương.

Một giải thưởng văn. — Các bạn làng văn muốn biết thể-lệ thế nào, xin xem ở trang thứ ba. Bản-quán đăng riêng ra một mục để tiện các nhà đọc báo có thể cắt mà gởi cho các bạn làng văn được.

CÓ NHÀ BÁN

Hỏi ông ELLIES, Phố Đồng-Khánh Số 33. 3297

Mưa ra tiền. — Vài ba hôm nay, giời cứ mưa mưa tạnh tạnh như vậy, nhưng hôm không công không việc quen thói rong chơi ở Hà-thành nay ngán ra lấy điều làm bỏ chân bước cẳng lắm thì phải ; nhưng nào có biết đâu rằng giời mưa cho lắc nay là mưa vàng cho cho các nhà nông-gia ở chốn thôn-quê ! Từ đó mọ đến rầy, chang chang nắng mãi không ăn-thua gì, ruộng-nương ở quê khan nước, khó nẻ tứ tung ; nào là xẻ bờ chắn là đập rãnh mà tát nước cấy, nhưng cũng chỉ vừa chỗ nẻ mà thôi ; vậy được mưa như thế này thì có khác chi cành diêu đói dây không vậy ! Đăng thăng ra : mưa thuận gió hòa thì làm gì chẳng để có gạo « ba-giăng », ấy thế mà các ruộng nương đến bây giờ cũng vì khiếm nước mà thành ra có ruộng mới bắt đầu cấy mà cũng là đã gần xong ! Thiệt biết là bao ! Vậy mưa đó rẩy là mưa ra tiền ra bạc đó nông-gia vậy !

P. T. H.

Gởi bạc nên cẩn-thận. — Có nhiều ngài gởi tiền mua sách của bản-quán, không chịu mua mandat, cứ bỏ giấy bạc vào trong phong-bì, thì-dụ như bỏ « *Song-phượng kỳ duyên* » in lần thứ hai này, giá 0 p. 30 và tiền cước 0 p. 20 thì nhiều ngài thường hay gặp lắm một đồng bạc giấy vào trong thư. Đó là một sự để mất, mà có mất nhiều khi bản-quán cũng không biết. Vậy từ nay xin các ngài cứ mua mandat mà gởi, cho được cẩn-thận.

Đăng-giật khăn. — Đăng giật khăn ở Hà-thành mỗi ngày một nhiều thêm, ngay như chỗ Ngõ Trạm là một chỗ ngã tư kẻ qua người lại rất đông, thế mà bọn giật khăn vẫn an-nhã được nghề đề kiếm cách sinh-nhai, vì chẳng lợi dụng được chỗ có đường thoát lại vắng đêm và không người canh giữ, nên chúng lại càng tung-hoành lắm. Mấy lối vừa đây không lối nào là không thấy người kêu mất khăn, mất mũ... Chỉ như hôm kia trời mưa như thế mà người ngồi trong đã kéo áo lợi cánh gà cẩn-thận thế mà chúng cũng thò tay lách vào cánh gà xe mà giật lấy khăn rồi chạy vào đường Cité nouvelle) mất ! Chúng giật được là ý như chạy vào đấy để có cơ thu thoát, vì con đường đó là một ngõ hẻm tối đen đen chỉ có người mất của có đuổi đến đó cũng lại phải ngừng bước không dám mạo-hiểm đuổi theo, e rằng trong đó có bọn nó đông lại phải thêm vạ !

Nghe như người ta ta thán cũng đã bao phen, tiên chỉ về độ cuối tháng Juin

(Xem trong thứ ba, cột thứ bảy)

Đổi chỗ ở và Thư-viện

Ông Ngô-nhật-Thăng đã lên ở số nhà 70, phố Hàng Điếu. Vậy ai có muốn mua các thứ sách và bộ Bắc-kỳ Chính-trị (3 quyển) của ông đã soạn dịch ra, như thường đã đăng trên các báo chương, mà quan Thống-sứ đã thông sức cho nhân dân toàn hạt Bắc-kỳ nên mua xem. Bao-thư cho giấy gì, thì xin cứ gửi về số nhà trên này, đừng gửi về số 24 đường Huế, như trước nữa.

2057

NÊN KỂ PHẢI ĐAU

Nay bệt cáo người Nam-Việt phải đau người, phải nghỉ làm, phải đau khi quán mà đi chữa thuốc không phải đường, hoặc là đã không chữa chút nào cả, nay bởi những người phải đau khổ đã kinh niên, hoặc phải đau ở phải; nay bởi các người phải đường lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phải, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền từ nhượng tổn. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nay không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có biết không? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con để nổi được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Bởi người Nam Việt, nếu các người không muốn giống Nam Việt tiêu diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy từ rầy thư chuông nhà bệnh Bác-sĩ MONTÈS số 84 Paul Bert Hanoi mà bồi mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa nhỏ, uống một lọ, thì ít ấy khỏe mạnh và bớt đau.

BRONCHOSERUM

Một lọ. . . . 0$90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon

Giá một chai là . . . . 2$25

DẦU GAN CÁ THU

Một lít. 12f.00

Độ từ 1$90 đến 2$00 (tùy theo giá bạc khe Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh hen rất thần-hiệu (SIROP N)

Một chai. . . . 1$60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pink »

Một lọ. . . . 4f.45

Độ 0$70 đến 0$80

Sáu lọ. . . . 24f.50

Độ 3$80 đến 4$00

Thuốc nước bổ huyết « LE PEPTO KOLA ROBIN »

Một lọ. . . . 11f.80

Độ 1$70 đến 1$80

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA

Thuốc (máu-bổ) bổ huyết

Một lọ. . . . 11f.40

Độ 1$50 đến 1$90

CACHETS ANTIGRIPPES

Trị bệnh sốt dịch: như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa này thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chỉ trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên dến bán-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu để cứu vớt số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng: cách 3 giờ đồng-hồ nếu một viên rồi nếu nước rất nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Rồi sáng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rất nhiều nước nóng và ở người cho nóng đến thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bào chữ MONTÈS, 84, phố Paul-Bert, Hanoi

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỏ mà lắm ra không đến được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài tự xây đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ:

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông nhỏ ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 84, Hanoi. »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

sang đầu tháng Juillet vừa rồi, tôi tôi có một đôi người đội xếp vẫng-lai cạnh phòng thời xem ra bọn giặt khăn đã bớt cái thú đoạn được đôi chút, nhưng hễ lính cảnh-sát vắng mặt thì chúng lại thừa cơ mà kiếm ăn.

Ước ao rằng mấy lời nay sẽ được đến tai quan trên, ngài sẽ cho người đến để-phòng chỗ đó mà tháo-trừ quân gian thời các khách vãng lai có ơn nhờ vô lượng.

P. T. H. lai cảo.

VIỆC BẮC-KỲ

BẮC-NINH

Bắt được cướp. — Ngày hôm qua ông Cẩm Đáp-cầu đã lận tâm cho người đi dò thám quả nhiên bắt được bọn cướp mấy hôm trước vào cướp một nhà ở gần đình Đáp-cầu. Bọn ấy bắt được tại Phú-dực-giang. Hiện đã giải lên tỉnh Sứ ngày 25 Juillet.

PHÚ-THỌ

Vì say rượu mà chết — Hôm chủ-nhật vừa rồi, ông chủ-tế ở làng Hà thạch ra uống rượu ở đình, ban đêm về nhà, đi qua cánh đồng ruộng chiêm say quá ngã gục đầu xuống nước, thức hơi mà chết, mãi đến ngày hôm sau, người nhà không thấy về, mới đi tìm thấy xác nằm chết ở ruộng lầy rồi.

Thuốc-phiện lận — Hôm chủ-nhật vừa rồi, linh Thương chánh ra đón chuyến xe hỏa ở Lao-kay, về đến ga Pnủ-thọ bắt được ở trên xe một gói thuốc-phiện để ở trong cái ô treo ở cửa, bỏ không ai nhận, sau chuyến 2 giờ ở Yên-báy về lại bắt được một người nữa cũng đặt nhiều thuốc-phiện ở trong mình.

NAM-ĐỊNH

Lời cảm ơn. — Chúng tôi có lời cảm tạ các ông, các bà, các cậu, các cô trong làng, hàng phố và trong các hội đã có lòng thương, đến viếng và đi đưa đám cố-phụ và cố nhạc-phụ chúng tôi ngày 22 tháng này. Trong khi tang-sự bối rối, có điều gì sơ suất, xin các ngài lượng thứ cho, chúng tôi đội ơn vạn hội.

Cô-sĩ-tử: Trần-hâm-Khang, buôn bán tại tỉnh Nam-định.
Trần-hâm-Ninh, thư-ký nhà Máy rượu, Nam-định.
Tế-tử. Trịnh-đình-Văn tú-tài Vũ-huy-Quán, Hàn lâm-viện kiểm-thảo, đồng bái tạ.

PHÚ-LÝ

Ngoạn cảnh chốn thôn-quê — Bản quán tiếp được bài sau này:

Các học-sinh thường lệ đến mùa nực cậu du lịch Tam-đảo, Đồ-sơn, Phần tôi ở nước rằng về chốn quê thôn bóng mát thêm bạn đồng-học thuộc hạt Hà-nam. Ngày 19 Juin 1922 Tôi ở Nam-định lên gare Phủ-lý đáp xe chạy ra ngoài tỉnh khỏi đường bao-bì: gặp người gánh đèn xếp; người gánh pháo; nom ra cảnh đồng, nào thợ gặt, nào trân bò, ngỗng vịt lố nhố phè phòn; trông lên và lăng thấy ngọn tháp cao nhà thờ, ngọn tháp có lá cờ Bảo-hộ dài chừng 12 thước, rủ xuống ung chừng thấp; tôi ngạc nhiên nghĩ nhà thờ đó có mở lễ gì to, mới có gánh đèn pháo thế, xe chạy hết dải trông xe xa thấy loán xe tay, tôi lại phỏng tuc xe đây là đám gả thú kéo nhau về nhà thờ dự lễ giao bôn chăng, kẻo đến giờ xe miết kịp bọ xem tình hình sao, gần tới bọn xe bọ nước chừng hơn 20 cái vừa xe gỗ, cao-su, độc-mã, ô-tô. Tôi bảo xe nhẩn nhà xem vào giữa xe bọ nghe họ đối đáp chuyện gì, người nói kèm Hanoi, thưởng hơn Nam định; người bảo xứ Phủ-lý ta chẳng bao giờ được nước Sang-tí sang như xứ Kẻ-đầm nhỉ, à, bấy giờ tôi mới rõ là xứ Kẻ-đầm mở hội nước Sangti, xe gần đến đường làng, trông xa thấy các lá cờ trên cột bay phấp phới như bươm bướm vỗ tỉ, tới con đường đến làng Đầm, tôi xuống xe đi thẳng, hai bên dựng cột cờ sơn tây ngũ sắc vui mắt hơn hội Tây, lại thấy một lạm trên mỏ đất bên đường cái, họ lạo thành toàn bằng cỏ lên lối cỏ, và cắm thứ cây cỏ-thụ, các cụ lão cỏ tu thường nở thioh, coi mới về tự nhiên rất thiệt khéo, họp thời cỏ nhân. — Lại trông về bãi cát bên làng thấy một trạm nữa, ôi dẻo chân đến xem mọi cái nhã: nhất họ dựng toàn vải ngũ sắc to lụa mà kết trạm hình tứ lăng như nhà kèo vào hoa Paul Bert Hanoi cả đến dặn sắt cũng vẫn bằng đối nài, coi mọi cái trang điểm có vẻ hợp cách. — Rồi tôi vào giữa làng coi hơi xa thấy một nhà thờ xây kiểu lầy, sân tiền nhà thờ có đúc-bà đứng trên núi, chung quanh nhà thờ vẫy đèn sắt, tôi đến tận nơi mới rõ cái hoa tay họ tác giả; nhà thờ ghép toàn cột vẻ và giấy kiểu gỗ tích-ở nổi bằng chiếu quét vôi để đã trong nhà có con rắn phun nước lên, dặc bằng nửa giá sắt, có vườn cảnh đủ mọi thứ hoa thơm ngát, khen họ khéo tác công giả cái mà nom như thật.

Tôi lại tới thẳng vào một con đường làng. Ái chà! Rực rỡ linh đình quá, sao mà lạ thế? thấy ngay 2 nhà Sangti xây thành lầy. Tôi hỏi ra biết là một nhà đầu đường của làng Đầm, nhà hết đường của làng Sui là nơi tôi đến ngoạn cảnh. thì tôi đem lòng rực rỡ vui mừng, tôi vào nhà Sangti đầu làng coi cách họ tân tạo xây thật cả. Duy chỉ có một cổng gỗ sơn tây giữa cổng về hình Đức Jésu treyên phép mình thánh, coi vẻ khéo họ cả là nơm tượng Đức Jésu, nhân từ khoan dung quá ai xem cũng phải nức lòng, nóng nảy, nhất là các bà lão sồi sẵng càng đua nhau xem trò: ngày không chán, giữa sân có trồng thiên bồn sức vải khác mùi rủ xuống, hai bên sân có 2 cột nước chảy thẳng thiên. — Rồi tôi cứ thẳng đường xuống gặp một cổng đầu đường làng Sui nơi đường làng Đầm tôi đứng chân xem lọ thay họ lấy kiểu cổng bình như cổng bên Âu-châu ngày toàn thắng, cổng này cốt gỗ 8 cột trụ bằng bương, ngoài điểm sơn thầy đủ các mùi chẳm hoa là bằng mùi vàng sáng choang, 8 cột chạm bong toàn bương gọt ghép vào, lại có hoa giấy leo vào 8 cột, trên giữa cổng có mặt nhật toàn vàng chói lói cao một thước, có 2 phẩm thần tiên họ vẽ thuộc sơn tây, coi thành 4 phẩm, qui trên đầu 2 cột chấp tay coi diện mạo rất tươi nghiêm trang, dưới để mặt nhật có 2 bằng mỗi bên liệt một câu thơ, dưới 2 bằng ren tua vàng rủ xuống lòng lánh, thật đích đáng họp thời, ai xem cũng nảy đều tắc lưỡi khen lao. tôi xem mãi không chán mắt, phải dừi ra đi, cứ đầy xuống mãi 2 bên đường dựng cột có cách một cột lại cây đèn đất tây, lại gặp 2 cổng, trước toàn bằng thứ rèn đá coi rất có vẻ thiên tạo cổng sau toàn nửa giả-sử, trước nền nhà Sangti lại còn cổng rất ngoạn ngạ cao 30 thước annam kết toàn là 2 ru cổng cũng vải xô có một số vải trắng phim các thứ hoa lóng cổng ngũ sắc lượn vòng, có vòng chữ đỏ Vive Seigneur, dưới có các thứ xếp đèn bóng, đầu cột cổng kéo hai là cờ tây Sim đỏ, đề 6 thước giữa cổng có chữ (Tổng thiên hạ đều toàn bóng ngũ sắc. — Bên cổng có tượng Đức Jésu tổ sự sáng lái tìm cùng bà Margarita, ở trên núi có mạch nước bởi giữa ngọn lửa phọt lên lại chảy xuống chung quanh ngọn lửa mà không tắt, trước sau có triều thiết toàn là đèn bóng, có tam sắc, trong ngoài nhà Sangti dùng toàn gấm vóc ren tua vàng và các đồ bài trí toàn dùng của kỹ nghệ Âu-châu mà trang hoàng trực rỡ một cách kim thời văn-minh.

Hết trạm này tôi ra về, vừa đi vừa ngẫm ra ở nơi thôn quê họ cũng cải-lương văn-minh tiến bộ lắm, chứ chẳng phải nơi thành thị mới có về vang còn nơi thôn quê thì bỏ lận đận.

Rồi nghĩ các trạm còn rực rỡ thế có lẽ còn một nơi cối yến chứa ngự là nhà thờ tôi gặp trước hết thì chắc bài trí ngày nga hơn, rồi lũng thẳng đi đến thấy một cổng lớn dựng ở cuối 2 bên có tường giấy dán sắt lưới thẳng đến chân tháp nhà thờ, tôi ngó vào, chả cha!!! các cột nhà thờ treo bằng cờ đồng minh, căng toàn vải trắng khắp cả nhà thờ, gái hoa ngành vào mản rủ xuống, lại có các dây chăng họ xâu bằng các hạt bóng.

Tôi nom xuống 2 nhà dẫy bên nhà thờ, có một sự rất khoái lạc hơn, là chỉ thấy đàn ông đàn bà già trẻ, đứng ngồi như bụt mọc, xem đàng buồn sầu, tôi chưa sỡ thể nào đi vào mới xảy ra, 6 tòa các thầy cả đang phân xá-tội, tôi liền đem lòng mừng rỡ cho họ sắm sỡ được cái trong ngoài, hỏi đó, gần xế bóng, tôi trở ra định về nhà người bạn tâm đi tôi đến thăm. vừa ra cuối nhà thờ gặp ngay, hẳn bỗ ngỡ năm tay, vồ đầu, tiến tôi về thăm ái, đọn chè chén tiêu khiển hỏi lâu, quãng một đồ tôi xin lỗi đi ngủ.

Tôi nằm chốn quê thôn, nghe giờ vật ngon tre ào ào như tiếng tơ bay bên mình, rẻ kêu từ chút giấc đa sầu, bỗ ý đâu tiếng trong tiếng mõ thi thôi, hỏi đồ đi thời tính tri nào tư tưởng đa cảm đa sầu, tâm thần bàn tính bàn mê, tâm hồn thiếp đi đang mộng giật mình, vì tiếng chuông nhà thờ rao ra vang lừng hồi nhất chừng 60 phút phát hai hồi nào động cả bản xứ. tôi vội ra đi bước chân khỏi ngỡ gặp lễ năm lễ ba mũ giấy là lượt: bọn trước bọn sau, chung trò lấp nập. thật bọn cảnh tinh chốn thôn quê, tôi vừa đi vừa được câu chuyện tiêu khiển mà cười thầm mãi đến nhà thờ, gặp ngay hội Musique chừng 30 tên nhạc ăn mặc chỉnh đốn, sắp hàng ngay giữa chân tháp; sân và 2 nhà rẫy bên nhà thờ, người ngồi nằm ngồi, không thấy một tiếng xôn xao nào, yên như thước trong lầm, lạ thay nơi đó hội người như thế mà nghiêm chỉnh chẳng cần phiền đến các thầy cảnh-sát như chốn đô hội thành-thị; tôi lên nhà vào nhà thờ, ra thấy ông linh mục bản xứ tuổi chừng non bát tuần, bận phẩm phục long trọng đứng nghiêm chỉnh khai giảng lời Di-huấn về phép thánh thể, một cách nhân từ khoan khoái, đoạn xuất đề thuật-sự cho chánh phó trương và các viên chức có giá trị trách nhiệm phải tuân cứ thứ-tự tổng-kết của ngài mà loan báo cho các tư giả trong bản-xứ tông ý ngài, ngài lời giảng hội ân nhạc ran ra bài Marche tăng bậc rất làng động, cũng hài tiếp ngay âm thanh Entrée âm điệu nào động tâm thần mọi người rồi khởi hành một vị chính chủ tế và 2 vị phó tế và các giáo chức đồng sự cứ liên tiếp các lễ phép theo ý mâu-nhiệm về phép thánh thể đang giờ đàng lễ âm nhạc âm thanh và lời ca vịnh, cứ xi lượt nhau tưng phần lễ hòa hợp một cách rất sốt sắng êm ngọt dịu dàng tất léo, ai nấy phải cảm giác; đến phần (communie) chín Horlia cho kẻ đến chịu kể cho ngót 1000 người, mà lên xuống rất thủy mỉ sốt sắng liên tiếp lần lượt, ai không được chịu xem về ước ao.

Bến lời Le Misea est, âm nhạc lại gầm thét bài rất là bạo dạn nhẩy nhót, rồi ai nấy giải tán qui gia; tôi cũng theo họ ra xem vui đi rộn rã cơn xóm đến quá nửa giờ mới về đến tư gia thân thích.

Hồi 2 giờ chiều hôm ấy lại nào động chuông trống lấy khắp bản xứ kém 5 phút đúng 3 giờ, năm họ giả trẻ năm nữ trang điểm cân đối theo thánh hiệu minh riêu nhau đến họp đồng trước sân nhà thờ, lúc đó 3 cụ kiểm soát dân các hội vào hàng thứ tự. Đâu hết thảy giải bửu — đến đồng nam mặc áo trắng khoác băng đỏ tua vàng đeo (médaille la croix cầm cờ đỏ Saint Stanislao — sau có cậu học sinh đeo băng ảnh ông Saint Jean — đến đồng nữ bận áo vóc mùi hoa hiên đầu gài hoa, đi giấy cầm cờ trắng bà thánh Cécile — rồi các cô sang trọng, đầu nếp khăn xanh mùi lam, cầm cờ bà thánh Thérèse xanh đến hội các bà đồng cầm cờ Lài tim rủ 4 giây có 4 cô 6 tuổi áo lụa trắng theo 4 giải cờ. — rồi đến hội các lão bà vận quần áo the, đi dép cong cầm nến hoa giấy leo cầm cờ Anna thánh hiệu, — đến sân cận trong nam mặc lối trước hẳn, Đức giáo chủ cầm tay thánh kiếm — bên 40 ông chức dịch áo tấc cầm lễ nghi — sau có 10 Tiêu chủ mặc áo đồng cầm đèn cũ — Đến các Cô-đi Huấn đạo, đeo y phẩm minh hát nhiều bài, ca vịnh sốt sắng, cùng giọng lên xuống êm ngọt réo rắt rồi đến các đồng lão mục đeo phẩm phục vàng bạc, cầm nến sáp nguyên zin — Sau hết, đến phương du toàn vàng có 4 ngã trắng rủ trên, trong có 1 vị chính chủ sự cầm mặt nhật, mặc áo cappa vàng, hai bên có 2 vị phụ sư đỡ ngươi; trước mặt nhật có 8 tước công hầu trình tu tung hoa xông hương. — sau phương-du có các nam nữ giả trẻ-sang đeo theo chầu ngắm nguyện nghe một cung sốt sắng đều nhau, trong đám, cứ thứ tự rước đến trạm nào người ta cũng nổ pháo kèn liên thanh đến nửa giờ mà hai bên đường đủ mọi thứ người, sang hèn giả trẻ không giáo đồ đến xem mà xem ra họ đều phải giữ một cách nghiêm phép không nhôn nhao, việc đo đo bỏ 2 giảng đã kể trên đốc sức mới được nghiêm thể.

Các việc rước xách trong ngoài sắm sắt nghiêm chỉnh thế xem tinh hình đo có cụ chính Đích tuổi nói hai năm ngài nhận trách nhiệm chánh giám Linh-mục ủy thác xứ Kẻ Đầm cho ngót 40 niên nay nên khi có việc gì trong đạo ngài xuất-nê tức mọi người. tông giáo gọi phục ngay. — Còn các việc vui trăng khẩu nhàn bề ngoài đo có cụ phó Đoàn khôn ngoan khéo xếp đặt mới có trật tự vẻ vang Thánh chân như vậy.

Mong sao năm sau tôi lại được cái cảnh hi vọng quá đáng hơn nữa, có lẽ xin hiến qui báo một cảnh tượng không phải là không hữu ích cho cái nhà giáo báo

V. X.
Kẻ-Đầm.

Hòa tai — Hồi 9 giờ đêm hôm thứ hai tuần trước, nhà người tên là Bình-Ngãm ở Kẻ-Sở phát hỏa cháy mất hai gian. May lân bang đổ đến cứu dóng, sen ngọn lửa không cháy lan sang những nhà bên cạnh. Nhà bị cháy thiệt hại chừng mất ba chục đồng.

VIỆC KINH-ĐÔ

Móc túi! — Bọn móc túi ở xứ này có nhiều, thế mà thỉnh thoảng trong các rạp hát và ở các nhà chiếu bóng, chúng nó thường thí hành cái thủ đoạn của chúng nó, khi để xảy ra người bắt được thì bình pháp tự phạt chúng nó cũng chẳng lấy gì làm nặng nề, vì nói rằng: tội ấy chẳng trọng, bởi thế mà không bao giờ bắt những lũ móc túi, vì cái nó chẳng trọng thời càng ngày bọn ấy lại càng thêm nhiều ra. Thế thời việc nó làm tuy là cho chẳng hại bao nhiêu, nhưng có khi xảy ra những chuyện rắi ro vì đó. Đêm 13 Juillet vừa rồi, đương khi cuộc dạo đèn dạo quanh trước phủ Khâm-sứ, phường nhạc binh đang đánh nhạc ở trong nhà lục giác vườn hoa, lúc bấy giờ người đi xem thật là như nước mắc xém, bỗng xảy ra một việc móc túi. Đứa gian tế đã lấy được của trộm mất còn kẻ mất của thời hoảng hốt la rầm rĩ như là có việc gì biến dị lắm cho nào động cả, đến nỗi những người linh đi thổi kèn trong cuộc dạo phải dừng tiếng kèn lại, và những linh cảnh sát thời tuông đuổi tưng bừng nhộn nhịp, người đi xem huyên náo lại đôn rằng ngựa số và xe điện chạm nhau, hóa cho nên xô đuổi nhau rầm rĩ; một hồi thời đã có một bà già phải ngã sấp

(Xem trang thứ tư).

Ai có giấy quốc-trái bắt cứ năm ... bày trái phiếu riêng của ... Công thương mà muốn ... xin đem lại nhiều Đức long, số 90, phố Mã-mây, Hanoi, chậm-chước theo thời-giá, mua bán phải chăng.

Qui-khách ai có thứ hàng gì ế không có chỗ bán, xin mời đến ... chước hay là viết thư đến, tôi ... việc xin hết sức cổ-vũ mua bán giùm cho bằng được như ý các ngài.

ĐỨC-LONG-HIỆU
cẩn-bạch.

PHÒNG - THĂM - BỆNH
của doan
Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET
Thường trực tại nhà riêng số 19, phố Nguyễn-trường-tộ ngoài cửa ô Quan-thánh
Tiếp: Femmes, Enfants, Consultations Pour-Rich (Ai-cập) Rue
Ngoại khoa, hộ-sinh; chữa mắt sẻ nốt thứ bệnh lậu, bệnh giang-mai
Phòng thăm bệnh lại ĐƯỜNG GIA-LONG, số.
KHÁM BỆNH: Giờ 2 đồng một lần

CÁC CUỘC ĐI XEM

SĂN-NHIÊN

Tối thứ năm:

MỘNG - LONG SINH QUÍ-TỬ

(Diễn theo lối đồng bóng)

Cay đắng thay cho nàng Quế-phương! Vì một giấc chiêm-bao mà sinh ra biết bao nhiêu nỗi ưu, tình chua thảm.

Tối thứ sáu:

TẠP KỊCH TRÍCH DIỄN

Buổi hát đặc biệt

Diễn nhân tâm. — Thu cả tiền.

1° LÊ-TRIỀU CÔNG-CHÚA CỒNG TÂY-SƠN

2° THÁNH-MẪU BÁN ĐÀO CHÚC THỌ, MAI-NƯƠNG TIỄN NỢ TRÍCH TRẦN

3° TRANG-QUỲNH BÀY TRÒ LỐM

4° ĐỨC MẪU - THOẠI HÀM - OAN

5° BỌM GIÀ MẮC BẪY CÒ KE

Ba tấn bi-kịch, hai tấn hài-kịch, thuần là những tích rất hay rất lý thú Thực-tế từ khi có.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 26 Juillet đến thứ ba 1er Août 1922

Bắt buổi ban ngày thứ năm và nhất nhật chớp tắt 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 6 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

PHONG CẢNH MỘT NƠI CĂM ĐỊA

Rất mới! Rất lạ!

Tất cả là 65 phiên thắng cảnh

Rất hay! Rất lạ!

QUANG-MINH HOÀNG-HẬU

REINE LUMIÈRE

Thiên thứ năm

Nghỉ

Hồi thứ sáu

QUANG-MINH HOÀNG-HẬU

CỨ LỄ HỒI HOÀI!!!

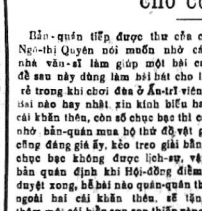
Hài kịch

Từ 1er Avril giờ đi

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

華 PAO-VA 寶

八 竹 絲 肉 革 瓷 木 內 玉 寶

Làm và bán đủ các đồ vàng bạc, như: vòng, xuyến, hoa, hột, khuyên, nhẫn, v. v.....

Bán các đồ ngọc và hạt châu rất quí ở bên Tàu tải sang, đồ sứ, đồ cổ, đồng hồ, nhôn-kính, v. v.....

Làm thực tốt — Giá phải chăng

Xin Qui-khách chiếu cố đến cho.

Phố hàng Bồ, số 38 — Hanoi

Giải thưởng văn về bài ca cho con trẻ ở Âu-trí-viên

Bản-quán tiếp được thư của cô Ngô-thị Quyên nói muốn nhờ các nhà văn-sĩ làm giúp một bài ca, để sau này dùng làm bài hát cho lũ trẻ trong khi chơi đùa ở Âu-trí viên. Bài nào hay nhất xin khiu biểu hai cái khăn thêu, còn số chục bạc thì cô nhờ bản-quán mua hộ thứ đồ vật gì cũng đáng giá lắy, kèo treo giải bằng chục bạc không được lịch-sự, vậy bản quán định khi Hội-đồng điểm-duyệt xong, sẽ bài nào quán-quân thì ngoài hai cái khăn thêu, sẽ tặng thêm một cái bằng sơn son thiếp vàng, ôn 4 chữ khắc trong biển ấy, tỏ ý tôi-đồng nghỉ.

Tiể-lệ dự thi như sau này:

Để mục: một bài ca « thượng lục bộ bát » để dùng làm bài hát cho lũ trẻ trong khi chơi đùa ở Âu-trí-viên. Các bài dự thi không được nói đến những vấn đề quan-hệ về chính-trị và tôn-giáo.

Giải thưởng: hai cái khăn thêu và một cái biển 4 chữ sơn son thiếp vàng.

Kỳ hạn: hạn từ nay cho đến 31 Décembre này thì hết kỳ thu quyển.

Muốn cho tiện việc rọc phách thì xin nhất luật dùng giấy tây trắng mà đề nguyên tờ, trang trên để tên và chỗ ở, trang dưới viết bài thi, mà ở dưới bài xin đừng ký tên. Những bài dự thi xin bỏ riêng vào một cái phong-bì giản kín, ngoài nhờ đề cho hai chữ « Văn thi » thực rõ thì khi tiếp được, bản-quán để đó riêng ra một chỗ, đợi khi hết hạn, bấy giờ mới bóc. Ngài nào dự thi, xin cứ gửi cho bản-quán,

Tủ Võ Phi Hùng Cựu Hồ Petrus Ký (61-74) cặng huynh chiếu bằng cho Việc Cách Xưa Quán Ven Đường.
Tủ rofilms của Cornelius

xuống đất bị người ta dày đạp lên phải bị thương, lại một người có thai cũng bị ngã xuýt chết, sau nhờ người cứu dậy được, lại mất đứa trẻ con bị rơi xuống rãnh nước chảy, xây xẩ cả mặt mày.

Kinh không thay ! việc móc túi là một việc tầm thường, nhưng có khi rủi ro thời bốn năm mạng người ta cũng vì đó mà thác oan, thế thời việc móc-túi nầy tưởng phải trừng-trị chiếp theo một binh luật khác mà trừng-trị mới trừ tuyệt được vậy.

VIỆC TRUNG-KỲ

BÌNH-ĐỊNH

Lời đồn quấy. — Nghe rằng : có mấy tên phạm đã vượt ngục tại Bình-định, hiện nay còn một nữ, quan có thông sức chư tổng xã phải tuần phòng nghiêm nhặt, vì sợ quân phạm lẩy cướp bóc phá tán chăng.

Vì có bẩy nhiêu chuyện mà trong bách tánh sinh ra lắm lời đồn quấy quá. Nghe rằng quân bọm ấy tài tình lắm, được quyền biến như muốn phép linh thiêng, dẫu tàu bay trên trời, chúng muốn cho tàn bạ, thì đọc một câu thần chú, là tàu bay phải bạ, tàu thấy phải đứng. Thiên-hạ nghe vậy thì tự đứng không suy xét, cứ tin bằng lời ma đem lòng lo sợ huyên náo.

Những lời đồn ấy chẳng qua là quân bọm đã vượt ngục sợ khó nỗi kiếm ăn, mới bày đặt để dụ dẫm thiên-hạ, làm cho ai nấy khiếp oai, để cho chúng no đặng tha hồ mà nhiễu dân; lại thoảng như ai có gặp thì cũng không dám bắt chúng nó mà nộp cho quan, vì sợ tài phép của chúng nó.

Ay là một cơ gia-tra, khuyên ai chớ tin mà lầm, và hãy dẹp ngay những lời đồn quấy đó.

Còn phần quân tài phép kia không kịp thời chẩy cũng phải trở về ngục-thất.

Thương giới tân văn

Ngày 27 Juillet 1922

Giá bạc

Kho Nhà-nước . . . . . 6 f. 60
Nhà Ngân-hàng . . . . . 6 . 70

Tàu tới tàu đi

Tàu *Amazone* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp ngày 14 Juillet.

Tàu *Cordillère* đã khởi hành ở Marseille đi Đông-pháp, và Nhật-bản ngày 30 Juin.

Tàu *Chambord* đến ngày 29 Juillet hồi 11 giờ thì ở Haiphong sẽ chạy đi Marseille.

Đấu giá

Ngày 12 Août hồi 16 giờ 30 tại sở Lục-lộ Hanoi sẽ đấu giá làm hai cái nhà ở cho các quan chánh kỹ-sư ở Hanoi.

Việc làm đáng là : 37.167 p. 38
Tiền ký quĩ tạm : 600 p. 00

RƯỢU
QUINQUINA CUSSAC
Rất bổ
dùng cho những người ốm yếu.
BÁN TẠI
NHÀ
GUIONEAUD FRÈRES
ở Hanoi-Haiphong,
và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.
2051

Nhà [illegible] TÌM TIỆM
Hanoi, ở gần hàng Trống.
Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

BÁN BUÔN, BÁN LẺ
Các thứ hàng tơ lụa Bắc-kỳ, hàng tây, hàng tàu và hàng Saigon v. v.
MỚI SANG :
Vải imperméable may áo đi mưa, ni lông mũ đẹp và tốt lắm, nên viết giấy đến mua mau kẻo hết.
Cửa hàng sẵn có thợ may tây và ta rất khéo.
Kính cáo
NAM-THỊNH
Soieries et Tailleur
6, Rue des Cantonnais
HANOI
2015

LỆ MUA BÁO
Xin nhắc lại để các ngài duyệt-báo biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các tiệm lại qui ông nào mua thì gởi tiền cho : bổ không có tiền gởi theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho gọn.

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP
CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM
Ed. MONTÈS
Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 54
HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế
THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, thứ các thứ đau mắt.
THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa a-phiện
SOLUTION R. HOLBÉ
2 $ 50 một chai
Theo lượt mới — Muốn dùng thuốc này phải có đơn của Bác-sĩ người Pháp thì mới có thể mua được.
Gouttes « MÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ
Thuốc bổ máu, bán đi-ngoại, mỗi một khách mắc bệnh gì, dùng thuốc này hợp với.
ĐỒ BUỘC THUỐC
ĐỒ DÙNG ĐỂ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC
ĐỒ MÔ-SẺ
Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc Citrate và thuốc Bromure
Bán cuốn và bán theo kíu
Bán rẻ và bán lẻ
« THUỐC DẺRE »
0 $ 90 một chai 1/4 litre
Trị bệnh giang mai rất hay mà rất bổ. Dùng thuốc 914 rồi thì nên uống thuốc này cho tiệt nọc. Dùng thuốc khác rồi cũng nên phải uống thuốc này thì mấy chất bẩn đọng ở Thuốc này rất hay, nếu quí vị chẳng hợi gì đến sự sinh đẻ, lại bổ ích cho người có bệnh.
Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua mỗi chai lớn 1/litre. Giá có 5 $ 00 mà thôi.

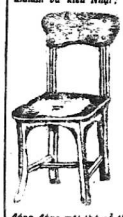
潘德成
PHAN-ĐỨC-THÀNH
GRANDS ARRIVAGES SOIERIES
CHINOISE, FRANÇAISE, TONKINOISE, DIVERSE ETOFFES ET THÉ DE CHINE
Bán hiệu bán đủ các thứ hàng Tàu, hàng Tây, hàng người Bắc.
các thứ vải sa chế Tàu Bắc-xuân thực hiệu, may quần áo Annam và quần áo Tây, đủ các lối
Bán biện có bán vàng điệp Vĩnh-thịnh-long chính-hiệu
GROS & DÉTAIL
HANOI — 2, Rue des Cantonnais, 2 — HANOI

Kính trình các quí khách biết cho rằng bản-hiệu chúng tôi bán nhiều các thứ tơ lụa gấm vóc tạm khai như sau này :

Hàng Bắc đai-trắc đủ các phẩm, Gấm thổ-tuế, Gấm mặt-chão, Gấm đoàn mây ghi Gấm, kim ngân toàn huyền, satin bóc trơn, nhiễu các thứ mũi, cachemire, alpaga, thương hải lâu, sa văn minh, lãy bóc và trơn. Long sa trơn, cẩm chân hoa, kim tiền lãy, đa nhung, thổ xuyên linh trơn bóng bạc-pet, các thứ linh, hoặc thêu ra hoặc lãy đều là fantaisie mày ba parcissus, đa đen, serge mày quần áo lãy, các thứ lãy tây tác không thiếu thứ gì, lại có cả các thứ đồ làm lễ mà mọi ở bản Đại-pháp mới sang mà bán giá nhất định, không phải mặc cả, xin mời các quí khách chiếu cố *"Les mots parlent, donc nhờ các quí khách ở xa mà muốn lấy mẫu cứ thư gửi hoặc mua hàng, thì bản hiệu sẽ gửi ngay và xin khai giá minh bạch. Hàng nếu mà gửi đi xa cũng tính giá như là các quí khách đến tại hiệu vậy. Hiệu chúng tôi lại có cả thợ may quần áo Annam rất khéo và kiểu hiệu là thứ lấy những người thợ thật là sẽ khéo và rẻ khéo.*
Các quí khách nào muốn may quần áo xin gửi cho một nửa tiền trước còn thì bản hiệu sẽ gửi Contre Remboursement.

Kính trình các quí-khách biết cho bản-hiệu chuyên môn đóng đồ gỗ để bán đã tất cả các kiểu mẫu rất thanh-nhã, rất lị, rất bền, kiểu mẫu Tây, kiểu Tàu, kiểu Annam và kiểu Nhật ; đồ bày buồng ăn, buồng ngủ, buồng tiếp khách, buồng giấy, ghế ngựa khung tranh sơn dầu, sập chân quỳ, sập hộp và thọ đường. Trong xưởng của bản-hiệu có nhiều thợ mộc, thợ chạm rất khéo, xin mời các quí khách chiếu cố lại mua cho bản-hiệu xin tính giá trung-bình, các quí khách muốn đóng bằng thứ gỗ gì thì bản-hiệu xin đóng đúng một thứ gỗ theo như ý các quí-khách, khỏng dám làm sai. Xin nói để các quí-khách biết bản hiệu cũng có catalogue de meubles để hầu các quí-khách xem, hãy giờ nhà hết bán hiện đang chế thêm kiểu mẫu mới nữa để ta thêm, hễ khi nào xong, bản-hiệu lại xin đăng báo báo để các quí-khách biết.

LƯU-BÁ-VI dit VINH-XƯƠNG
2081 35, Rue Fellonneau, Hanoi

MỚI CÓ SANG
Kỹ tàu Pháp vừa rồi bản-hiệu mới nhận được các thứ kính vệ-sinh ; xin tạm biết giá như sau này để các qui-khách gần xa khi dùng cho tiện :

Kính xem sách mũi lo mặt tròn, vành đồi mồi, gọng plaqué or, 12 carats garantie, cả cước . . . . . 5$50
Kính đen nở mài lá cây mặt tròn, vành đồi mồi, gọng plaqué or, 12 carats garantie, cả cước 4.50
Kính già và cận thị, gọng bạc, vàng, vành đồi mồi, cả cước 4.50

Bán tại hiệu
LY-SENG-BAO
42, Phố hàng Bồ, Hanoi
2023

THÁI-HƯNG
21, Phố Hàng Bông, 21
HANOI

Kính trình các qui-khách, Bản-hiệu bán đủ các thứ mũ kiểu mới thật nhã Casques Fantaisie ! các thứ mũ mây (Chapeaux pignés), mũ feutres đủ các thứ mốt có kiểu xếp nữa.
Bản-hiệu có nhiều thợ khéo, làm rất tinh-xảo, kỹ-lưỡng, nhanh-nhẹ. Giá bán hạ hơn các nơi.
Bản-hiệu có bán buôn, bán lẻ đi các tỉnh. Các qui-khách ở xa muốn hàng chi bản-hiệu xin viết thư lại. Bản-hiệu sẽ gửi hàng đi ngay, theo lối lĩnh hóa giao ân (Contre Remboursement). Xin các qui-khách chiếu cố.
2022
THÁI-HƯNG kính bạch

CÁO-BẠCH
Chúng tôi kính trình các qui khách biết rằng chúng tôi thuộc bản chịu Phốt-phát (Phosphates) đến mùa tháng mười tới rồi mới lấy tiền, song những các nhà tư mà mua tại phải có gì chắc-chắn để gửi chúng tôi làm tin như là : đồ bản-cảo nhà ruộng nương (Titres de propriétés) phiếu Quốc-trái (Titres d'Emprunt Français) phiếu Đông-pháp công-thái (Titres d'Emprunt Indochinois) vân vân.
Những giấy phiếu Quốc-trái, công-thái mà chúng tôi giữ để làm tin thì bao giờ cũng vẫn là của những các nhà mua hàng chịu đem gửi ; mà khi đến kỳ giả tiền mua chịu hàng rồi thì chúng tôi giả lại các giấy mà ấy, mà nếu đang khi chúng tôi giữ các giấy mà ấy có phiếu nào được mở trúng số thì cứ số ấy vẫn thuộc về các người có phiếu đem gửi.
Những các lòng đó cái lương rồi mà có những giấy phiếu ấy có thể mua chịu được phốt-phát, muốn biết cách thức mua chịu phốt-phát thế nào thì các làng ấy cứ hỏi tại các tòa Công-sứ.
Kính cáo
SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN.
133, *Avenue Paul Doumer*,
HAIPHONG.
2033

CHỮ MỚI ĐẾN !!!
Bản-quán vừa nhận được ở bên Tây, nhiều thứ chữ rất đẹp, in đủ các lối
Bản-quán lại có cả máy đá để in các thứ tranh vẽ thực đẹp, in đủ các mùi
Bản-quán lại có cả máy chụp ảnh để in nữa
Bản-quán lại có cả các thứ máy đúc clichés chì nữa.
Công việc làm rất nhanh, giá tính lại rất rẻ.
Kính-cáo,
VĨNH-THÀNH ẤN-QUÁN

No 136

TÁI-SINH-DUYÊN
(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Sư-cụ *Thiện-linh* nghĩ thầm : liều *Phạm-như* ở đây cũng chẳng làm được việc gì ! Nghĩ vậy, liền đáp :

— Ừ ! Nghĩ thế cũng phải ! Kinh-thành là một nơi đô-hội, tất có tay Đại-thị-chủ cứ chẳng không !

Liền *Phạm-như* bước vào trong phòng, lấy đồ tư-trang trao cả cho *Lưu-ện-ngọc*, rồi gọi làm hai gói. *Giang-tam-tàu* cũng vội vàng đi rang ít cơm nguội cho *Giang-tiên-hi* ăn. *Giang-tiên-hi* đang ăn cơm thì bỗng thấy sư-cụ *Thiện-linh* vào.

Sư-cụ *Thiện-linh* bảo *Giang-tiên-hi* rằng :

— Nhà ngươi đang có sự lôi thôi, chúng ta đây tu-hành, không có thế lực gì, nhà ngươi nên tránh đi chỗ khác, kẻo khiến chúng ta phải liên-lụy.

Giang-tiên-hi nói :

— Sư-cụ cho tôi ngại ! Sáng mai tôi cũng khởi-hành tiến Kinh, không liên lụy gì đến sư-cụ, xin nói để sư-cụ biết.

Sư-cụ *Thiện-linh* nói :

— Nếu vậy thì hay lắm !

Nói xong, tức khắc lui ra, vừa đi vừa nghĩ thầm. Ba người này thật là muốn chết, tự mình chui đầu vào lưới. Lại nói chuyện *Giang-tiên-hi* gửi các đồ tư trang đi ra, nghĩ thầm : nhà họ *Thôi* in chỗ thân-gia với *Cô* phu-nhân ta, còn mẹ con nàng *Mai-tuyết trinh* cũng là nhờ ơn *Cô* phu-nhân ta tác-thành cho. Ngày nay lại mồi sinh con, cả nhà đang vui-vẻ, chẳng lẽ lại không giúp ta được ít tiền để tiến Kinh hay sao, âu là ta mau mau sang nhà họ *Thôi*. *Giang-tiên-hi* nghĩ vậy, liền đi thẳng đến nhà họ *Thôi*, khi vào tới nơi, khóc mà nói rằng :

— Tôi nay dẫn tiền lưng không có, nhưng cũng xin đi hành-khất mà lần mò cho vào tới Kinh, để lo-liệu hậu-sự cho nhà *Lưu* quốc-trượng vậy

Bà mẹ *Thôi-phan-phượng* nói :

— Nhà-ngươi thật là một người có nghĩa !

Nói xong, liền lấy 5 lạng bạc cho *Giang-tiên-hi*. Nàng *Mai-tuyết-trinh* cũng lấy một gói bạc đưa cho, rồi sẽ rỉ tai mà bảo rằng

— Mẹ con ta chịu cái ơn sâu của *Cô* phu-nhân, chưa biết lấy gì mà báo đáp cho được. Có 6 lạng bạc này, ta cho nhà-ngươi làm tiền lộ-phí.

Giang-tiên-hi cầm lấy cảm ơn, rồi lại đi thẳng đến nhà họ *Cô*. Bấy giờ *Cô-hoành-nghiệp* đi vắng, chỉ có bà phu-nhân ở nhà, đang cùng nhau than-thở về cái thảm họa của nhà họ *Lưu*. *Giang-tiên-hi* thuật chuyện muốn tiến Kinh, rồi khóc mà nói rằng :

— Chỉ ngặt vì không có tiền lộ phí thì làm thế nào mà tiến Kinh cho được !

Bà phu-nhân thương tình mỗi bà cho 5 lạng bạc. *Giang-tiên-hi* lạy tạ, rồi lại về nhà *Đặng-cửu-thông*. Nguyên buổi chiều hôm trước, *Đặng cửu-thông* đã mời được 15 người bạn tới đến nhà, để thuật chuyện mà quyên tiền giúp *Giang-tiên-hi*. Mọi người đều bằng lòng cả, mới đàng một tờ giấy biên tên, tùy tâm kẻ nhiều người ít, cả thảy thu được hơn 20 lạng. Sáng hôm ấy đem giao tiền.

Giang tiên-hi xem tờ giấy biên tên, nhận lấy số bạc, rồi xụp lạy các bạn hữu mà rằng :

— Cám ơn cái lòng tử-tế của các bác, nếu sau này khá-giả được thì thế nào cũng xin hậu báo

Các bạn-hữu đỡ dậy mà bảo rằng :

— Chỗ bạn-bè chơi bời với nhau xưa nay, tiếc rằng chúng tôi cũng nghèo cả, chỉ góp được số tiền nhỏ mọn ấy, việc gì bác phải nói đến sự hậu báo. Chẳng hay bao giờ thì bác khởi-hành ?

Giang-tiên-hi nói :

— Tôi định khởi-hành ngay. Vì thân-mẫu và di-mẫu cùng một người biểu muội tôi đều muốn theo tôi đo đường thầy tiến Kinh.

Trong đám bạn-hữu ngồi đấy có một người tên gọi *Sưu-phác*, nói :

— Việc thuê thuyền tôi rất tinh-thạo, chẳng hay bác đã định đi thuyền nào chưa ?

Các bạn-hữu đồng-thanh mà rằng :

— Ừ ! có bác *Sưu-phác* đây quen thân các chủ thuyền.

Giang-tiên-hi mừng lắm, cầm 5 lạng bạc trao cho *Sưu-phác* mà bảo rằng :

— Nếu vậy thì nhờ bác thuê bộ cho một chiếc thuyền.

Giang-tiên-hi lại tất-tả đi vào trong thành, toan bán các đồ tư-trang, sau nghĩ thầm mà nói một mình rằng :

— Bây giờ tiền lộ-phí đã đủ, nếu đem phá các đồ tư-trang mà bán đi thì chẳng được mấy nỗi đồng tiền, âu là ta hãy để dành, phòng khi nguy-cấp, hãy giờ sẽ bán, cũng chưa lấy gì làm muộn.

Giang-tiên-hi nghĩ vậy, mới lại trở về nhà *Đặng-cửu-thông*. Mới tới, bỗng thấy *Sưu-phác* vẻ mặt tươi cười bớn bở chạy vào bảo rằng :

— May sao may khéo ! có hai ông phú-thương người *Bắc-kinh* mua nhiều vị thuốc lắm, để thuê một chiếc thuyền lớn để chở về. Hai ông phú-thương ấy năm nay tuổi ngoại ngũ tuần, trông người thành-thực, có cho phép chú lái thuyền được đáp thêm độ 4, 5 người khách hoặc năm hoặc sáu, đi tay chân không nữa. Hiện đã sắp sửa kéo buồm, tôi mà-cả cho 4 người thuê một chỗ khoang sau, tiền ăn và tiền thuyền mỗi ngày xin nộp hai tiền. Bây giờ bác theo tôi đến xem, hễ bằng lòng thì nhận lời ngay.

Nói xong, lại cầm năm lạng bạc trao trả *Giang-tiên-hi*, rồi đưa *Giang-tiên hi* ra bờ sông để nói chuyện với hai ông phú-thương ấy.

Giang-tiên-hi nói :

— Có thân-mẫu, di-mẫu và một người biểu muội cùng tôi, cả thảy 4 người, xin lại ngài cho nhờ thuyền để tiến Kinh một thể.

Hai người phú-thương nói :

— Hiện còn chỗ khoang sau thuyền, có thể đang được 4 người.

Giang-tiên-hi nói :

— Chỗ khoang thuyền này cũng rộng-rãi chán !

Nói xong, tức khắc giao tiền. Người lái-thuyền bảo *Giang-tiên-hi* rằng :

— Thuyền sắp kéo buồm, các người phải thu xếp đến ngay, chớ có chậm trễ.

Giang-tiên-hi vâng lời. Khi lên khỏi bờ, cáo từ *Sưu-phác* rồi vội vàng về chùa *Vạn-duyên-am*, *Giang-tam-tàu* đang đứng ở cửa chùa đề mong đợi, trông thấy *Giang-tiên-hi*, liền phàn-nàn mà oán trách rằng :

— Hôm qua mày đi mãi không về, để cho ta suốt đêm không ngủ, cứ trông là mày đã bị quan quân bắt mất rồi.

Lưu-ện-ngọc và liền *Phạm-như* nói :

— Nhà-ngươi được vô sự mà về đây là chúng ta lấy làm mừng !

Giang-tiên hi đem các đồ tư-trang và hơn 40 lạng bạc để ở trên giường, mọi người đều kinh-ngạc mà hỏi rằng :

— Nhà-ngươi chưa bán các đồ tư-trang thì lấy đâu mà được số tiền này.

Giang tiên hi thuật chuyện cho nghe và cười mà bảo rằng :

— Số tiền này chẳng khác gì một món tiền đi quyên-hóa !

(Còn nữa)

Gérant : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn
Certifié l'insertion